

GÖTEBORGS UNIVERSITET

HANDELSHÖGSKOLAN

Riskattityd och studenters finansiella sparande

En studie utförd på Handelshögskolan vid Göteborgs Universitet

Företagsekonomi
Handelshögskolan vid Göteborgs Universitet
Industriell och finansiell ekonomi kandidatuppsats
Benjamin Hedberg 980114
Jacob Holm 971222
VT-2022

Handledare:
Anders Axvärn

Förord

Kandidatuppsatsen utfördes vårterminen 2022 inom industrial and financial management på Handelshögskolan vid Göteborgs universitet. Vi vill tacka vår handledare Anders Axvärn för den vägledning han gett oss och som hjälpt oss förbättra vårt examensarbete. Vi vill även tacka våra opponenter som kommit med värdefull feedback under rapportens utförande.

Benjamin Hedberg

.....

Benjamin Hedberg

Jacob Holm

.....

Jacob Holm

Sammanfattning

Rapporten avsåg att undersöka hur studenter vid Handelshögskolan vid Göteborgs universitet hanterar och inställer sig till risk vid finansiellt sparande, samt om vissa demografiska faktorer kan tänkas påverka studenters riskattityd. Insamlandet av data gjordes främst via en enkätundersökning som skickades ut till studenter vid Handelshögskolan vid Göteborgs Universitet via mejl. Totalt besvarades enkäten av 245 studenter. Datan sammanställdes och analyserades i Microsoft Excel. Pearsons chi-två tester utfördes och visade på att de demografiska faktorerna kön, utbildning och civilstånd var signifikanta faktorer för bedöma studenters riskattityd i finansiellt sparande. Faktorerna studieår och inkomst var insignifikanta. Studien visar på att studenter tenderar att vara riskaverta i finansiellt sparande. En majoritet skulle föredra att hålla en portfölj med låg risk och en garanterad avkastning, snarare än en portfölj med hög risk och hög avkastning. Rapporten ger en indikation på vilka sparformer som studenter föredrar att spara i men kan inte anses vara helt rättvisande då faktorer som tidshorisont inte tagits med i frågeställningen. Studenter kan tänkas ha en god förståelse för diversifiering, men det finns hinder som kan tänkas försvåra för studenter att ha en bra diversifieringsstrategi i praktiken.

Nyckelord: Finansiellt sparande, Finansiella tillgångar, Riskattityder, Riskaversion, Diversifiering, Demografiska faktorer

Innehållsförteckning

Förord

Sammanfattning

Innehållsförteckning

1. Introduktion	1
1.1 Bakgrund	1
1.2 Problematisering	2
1.3 Syfte	3
1.4 Frågeställningar	4
1.5 Avgränsningar	4
2. Teoretisk referensram	5
2.1 Riskkattityder	5
2.2 Diversifiering	6
2.3 Sparformer	8
2.3.1 Sparkonto	8
2.3.2 Obligationer	8
2.3.3 Fonder	8
2.3.3.1 Indexfonder	8
2.3.3.2 Räntefonder	9
2.3.3.3 Blandfonder	9
2.3.3.4 Hedgefonder	9
2.3.3.5 Aktiefonder	9
2.3.4 Aktier	10
2.3.5 Optioner	10
2.3.6 Warranter	10
2.4 Tidigare forskning kring demografiska faktorerers påverkan på riskkattityder vid finansiella investeringar	11
2.4.1 Köns påverkan på riskkattityd	11
2.4.2 Inkomstens påverkan på riskkattityd	11
2.4.3 Utbildningsprogram och studieår påverkan på riskkattityd	12
2.4.4 Civilstånd påverkan på riskkattityd	12
2.5 Hypotesformulering	12
3. Metod	14
3.1 Val av metod	14
3.2 Datainsamling	14
3.2.1 Litteratur	14
3.2.2 Enkät	14
3.3 Dataanalys	15

3.3.1 Pearson Chi-två test för oberoende	15
3.3.2 Övrig metod för insamlad empirisk data	17
3.4 Metodkritik	18
3.5 Analysmodell	19
4. Empiri	20
4.1 Bakgrundsfakta till enkäten	20
4.2 Studenters sparpreferenser	21
4.3 Studenters hantering av finansiell risk	22
4.4 Riskbenägenheten bland studenter utifrån olika demografiska faktorer	25
4.4.1 Utbildning	26
4.4.2 Kön	26
4.4.3 Inkomst	26
4.4.4 Studieår	27
4.4.5 Civilstånd	27
5. Analys och diskussion	29
5.1 Analys av studenters sparpreferenser	29
5.2 Analys av studenters hantering av risk	29
5.3 Analys av riskbenägenheten bland studenter utifrån olika demografiska faktorer	31
5.3.1 Utbildningsprogram och studieår	31
5.3.2 Kön	32
5.3.3 Inkomst	32
5.3.4 Civilstånd	33
5.4 Bortfallsanalys	33
6. Slutsats	35
6.1 Vilka sparpreferenser har studenter på Handelshögskolan vid Göteborgs universitet?	35
6.2 Hur hanterar studenter finansiell risk?	35
6.3 Vilka demografiska faktorer påverkar studenters riskattityd vid sparande?	36
7. Fortsatt forskning	37
Referenslista	38
Bilagor	43

1. Introduktion

1.1 Bakgrund

I samband med att människor får lön så ställs de inför valet att antingen konsumera idag eller konsumera i framtiden. Att konsumera i framtiden innebär att individen sparar undan en del av sin lön för framtida utgifter. Att spara kan ge individen en bättre finansiell grund att stå på och resultera i att personen slipper ta onödiga lån inför eventuella framtida utgifter (Länsförsäkringar u.å.).

De svenska hushållens finansiella sparande (hädanefter sparande) har ökat de senaste åren och i dagsläget har svenska hushåll ett sparande på 81 miljarder kronor. Det totala sparandet har ökat samtidigt som antalet personer som väljer att ha ett sparande har minskat. Hos svenska hushåll har sparandet i aktier och fonder ökat, samtidigt som svenskar väljer att ha en stor del av sitt sparande på sparkonton (SCB, 2021a). Den relativa ökningen av aktiekapitalet har skett bland unga vuxna i åldern 25-34 där mäns aktiesparande ökade med 1,8 procentenheter och kvinnors sparande med 0,4 procentenheter under 2021. Men som nämnts ovan har andelen personer som sparar i aktier minskat trots att det relativa aktiekapitalet har ökat. Ökningen kan ses utifrån samtliga inkomstnivåer och det största ägandet återfinns bland dem med en årsinkomst på 300 000-399 999 kronor (SCB, 2021b).

Personer har olika ändamål med sitt sparande. Det kan handla om att ha ett pensionssparande, buffertsparande, barnsparande eller resesparande (Avanza, u.å.a). Buffertsparande sker ofta på kort sikt och sparkonto ses ofta som en lämplig sparform då pengarna är lättillgängliga och risken för värdeminskning är låg. På längre sikt, till exempel vid en sparhorisont på över tre år, kan det vara fördelaktigt att spara i räntebärande värdepapper (Avanza, u.å.a). Att bedöma risk i räntebärande värdepapper beror på hur säkert det framtida nominella beloppet kan beräknas (Schooley & Drecknik Worden, 1996).

Risk kopplat till olika sparformer och värdepapper brukar handla om systematisk och osystematisk risk. Den systematiska risken kan generellt beskrivas som en marknadsrisk, som påverkar flera tillgångar, på flera olika marknader medan den osystematiska risken kan beskrivas som en risk som påverkar en eller få enskilda tillgångar på en enskild marknad (Hillier, 2020). Genom att diversifiera sin portfölj kan personer minska den osystematiska

risk. Diversifiering kan uppnås genom att investera på flera olika marknader och branscher, ha flera sparformer i sin portfölj och genom att investera regelbundet istället för vid enskilda tillfällen (Avanza u.å.b).

Heltidsstudenter har i genomsnitt en låg inkomstnivå (Statistik UHR, 2015). Under våren 2022 har möjligheten till ökade inkomster uppstått för studenter i samband med att CSN avskaffat fribeloppet. Fribeloppet för en heltidsstudent uppgår normalt till 182 487 kr (CSN, 2022). En ökad inkomstnivå för studenter resulterar i bättre förutsättningar till att spara och skulle eventuellt kunna ändra studenters sparpreferenser på grund av nya förutsättningar.

1.2 Problematisering

Studenter är generellt sett unga vuxna i samhället som befinner sig i början av sitt sparande (Universitets- och högskolerådet, 2015). Swedbank (u.å.) anser att det lönar sig att ha mer risk i sin portfölj när tidshorizonten för sparandet är längre. Studenter kan ha olika syften med sitt sparande, både långsiktigt och kortsiktigt vilket innebär att de kan ha olika tidshorisonter på sitt sparande. Vissa sparar till en lägenhet, till pensionen, resor, produkter och detta kan inträffa på olika tidshorisonter för studenter.

Komplexiteten på finansmarknaderna har ökat de senaste åren. Unga vuxna står inför nya möjligheter och utmaningar i form av expanderande finansiella tjänster, internationellt integrerade marknader och mer avancerade finansiella tillgångar som kräver en högre nivå av finansiell kunskap (Ergün, 2018 & de Bassa Scheresberg, 2013). Finansiella tillgångar kommer med olika nivåer av risk vilket innebär att en investerare behöver anpassa risknivån utifrån dennes egna riskattityd. En högre risk ger möjlighet till en högre avkastning, men även högre risk för att förlora sina investerade pengar (Swedbank, u.å.). Kombinationen av förväntad avkastning och risknivå avgör hur investeraren konstruerar sin sparportfölj. En individ som försöker undvika finansiell risk borde föredra en portfölj med låg risk och en lägre förväntad avkastning. Individen som gillar finansiell risk borde föredra en portfölj med hög risk och en hög förväntad avkastning (Swedbank, u.å.). I sitt sparande behöver studenter (generellt för alla sparare) hantera risk genom olika sparstrategier. En strategi är att tillämpa en diversifierad sparportfölj. Diversifiering kan till exempel göras genom att äga aktier i flera bolag och på flera olika marknader (Aktiespararna 2019). Studenter kan även köpa aktier, utspritt över flera tidsperioder, för att jämma ut eventuella förändringar i aktiekursen (Avanza

u.å.b). Det finns en avsaknad av undersökningar kring hur studenter hanterar risken i sitt sparande genom diversifiering efter att fribeloppet slopades.

Swedbank (2018) uppgav i sitt pressmeddelande att ungefär en av tre unga vuxna tog risker i sitt sparande medan Folksam (2020) presenterade att det var ungefär hälften. Riley Jr och Chow (1992) visar på ett negativt samband mellan riskaversion och inkomst, vilket innebär att personer är villiga att ta mer risk i sitt sparande då inkomsten ökar. Det kan bero på att dåliga investeringar resulterar i färre konsekvenser för personer med en högre inkomst. När CSN avskaffade fribeloppet uppstod nya möjligheter till att spara (CSN, 2022). Utöver eventuella levnadskostnader har studenter mer pengar att lägga på sparande. Med utgångspunkt i rapporter skrivna av Riley Jr och Chow (1992) och Hallahan m.fl. (2003) undersöktes om utbildningsnivå spelar roll för en individs riskattityd. Forskarna jämförde bland annat hur riskattityder kunde skilja sig mellan individer med universitetsutbildning och vad som i Sverige kan motsvara en gymnasieutbildning. Alla högskolestudenter har någon form av utbildning vilket öppnar upp för att undersöka om andra faktorer, kopplat till utbildning, spelar roll för en students riskattityd. En students riskattityd skulle eventuellt kunna påverkas av ifall en student är i början eller slutet av sin utbildning och vilket program studenten läser. Detta är något som tidigare forskning inte har undersökt. Bajtelsmit och Bernasek (1996) sammanställde tidigare forskning om hur kön kan påverka riskattityden hos personer. De lyfter upp att det finansiella intresset kan skilja sig mellan könen vilket kan resultera i eventuella skillnader i riskattityd när det kommer till sparande. Det finns däremot lite forskning kring hur faktorn kön påverkar en students riskattityd och om faktorn är signifikant beroende på val av utbildning. Forskning utförd av Grable och Lytton (1998) har visat att civilstånd har en påverkan på en individs riskattityd, där till exempel singelkvinnor är mindre villiga att ta risk i sitt sparande än gifta kvinnor. Studenters civilstånd kan skilja sig åt då vissa fortfarande bor i sina familjehem, vissa är sambos och andra är gifta.

1.3 Syfte

Syftet med rapporten är att undersöka hur studenter vid Handelshögskolan vid Göteborgs Universitet hanterar risk i sitt sparande och vilka demografiska faktorer som påverkar en students riskattityd. Målet med undersökningen är att ge en representativ bild av vilka riskpreferenser studenter vid Handelshögskolan vid Göteborgs Universitet har i sitt sparande.

1.4 Frågeställningar

Forskningsfrågorna i rapporten kommer att vara:

- Vilka sparpreferenser har studenter vid Handelshögskolan vid Göteborgs universitet?
- Hur hanterar studenter finansiell risk?
- Vilka demografiska faktorer påverkar studenters riskattityd vid sparande?

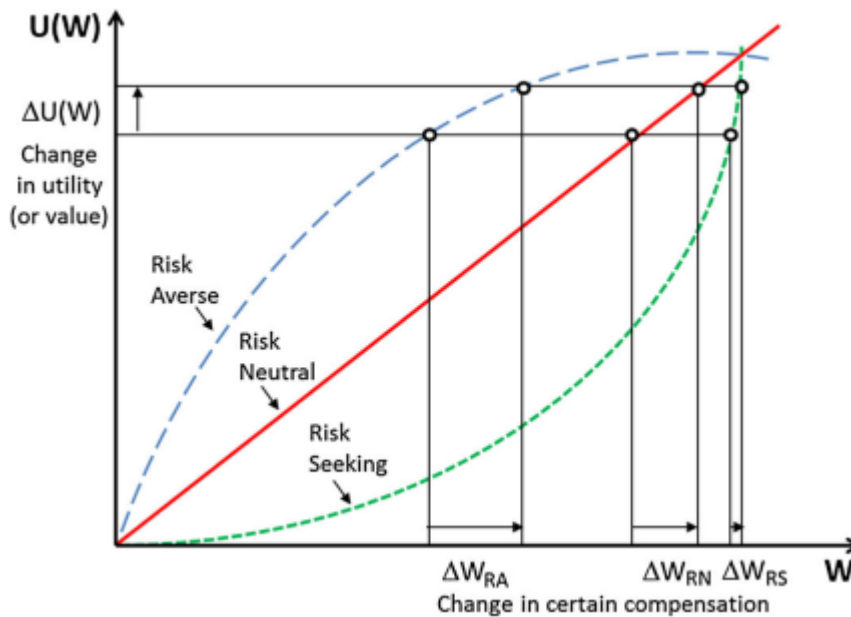
1.5 Avgränsningar

Studien avgränsades till studenter vid Handelshögskolan vid Göteborgs universitet då undersökningen var tidsbegränsade, samt att målgruppen var lättillgänglig. Rapporten avgränsar sig till sparformerna bankinlåning, aktier, olika fondtyper, företagsobligationer, statsobligationer, warranter och optioner. Dessa ansågs av skribenterna som relevanta och vanliga sparformer för målgruppen. För att undersöka studenters sparpreferenser avgränsades studien till att inte undersöka tidshorisonten på studenters sparande. Avgränsningen gjordes eftersom tidshorisonten var svår att undersöka och studien var tidsbegränsad.

2. Teoretisk referensram

2.1 Riskattityder

När riskattityder diskuteras beskriver finansiell litteratur tre kategorier som kan ses hos individer. Dessa kallas vanligtvis riskavert, riskneutral och risksökande (Harris & Wu, 2014).

Figur 1. Nyttofunktioner för den riskaverta, riskneutrala och risksökande individen (Harris & Wu, 2014)

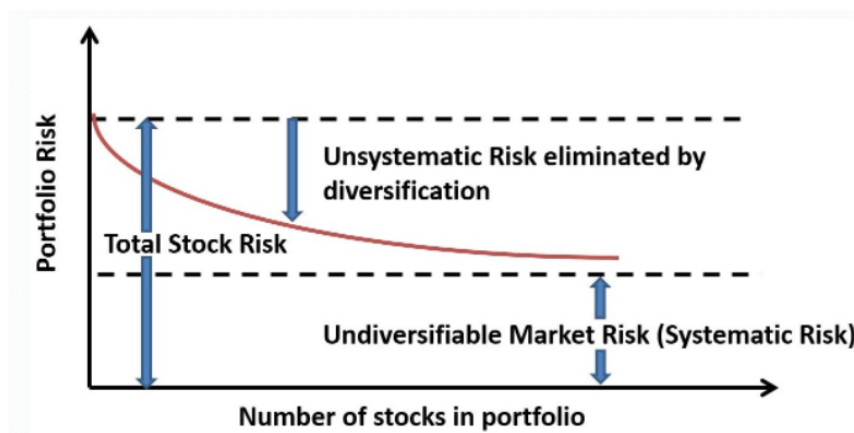
En riskavert individ har en minskande marginalnytta och jämför nytta som en funktion av förmögenhet. Detta kan matematiskt beskrivas som $U(W)/W < 1$ (Harris & Wu, 2014). Detta tyder på att en riskavert individ tar en lägre garanterad avkastning, med liten eller ingen risk, istället för att investera i en riskfylld tillgång med en högre förväntad avkastning. Den typiska investeraren anses vara riskavert (Hillier, 2020). Hillier (2020) hävdar att riskaversion kan upptäckas genom att ställa upp ett "fair gamble" där den förväntade avkastningen är noll. Detta skulle kunna vara en situation där sannolikheten för utfallet är 50/50. Vinner individen så kan vinsten dubblas, förlorar individen blir denne av med sin satsning. En riskavert individ skulle inte gå med på spelet.

En riskneutral individ är likgiltig mellan en marginell förändring i nyttan till förmögenhet. Detta kan matematiskt beskrivas som $U(W)/W = 1$ och visar på ett linjärt samband (Harris & Wu, 2014). Detta innebär att en riskneutral person skulle vara likgiltig mellan att acceptera en

finansiell investering utan risk och en riskfylld investering med samma förväntade avkastning.

En risksökande individ har en ökande marginalnytta där nytta är en funktion av förmögenhet. Detta kan matematiskt beskrivas som $U(W)/W > 1$ (Harris & Wu, 2014). En risksökande individ vill ta en högre risk om det leder till högre avkastning. De investerar hellre i riskfyllda tillgångar med hög förväntad avkastning än icke-riskfyllda tillgångar med lägre förväntad avkastning.

2.2 Diversifiering

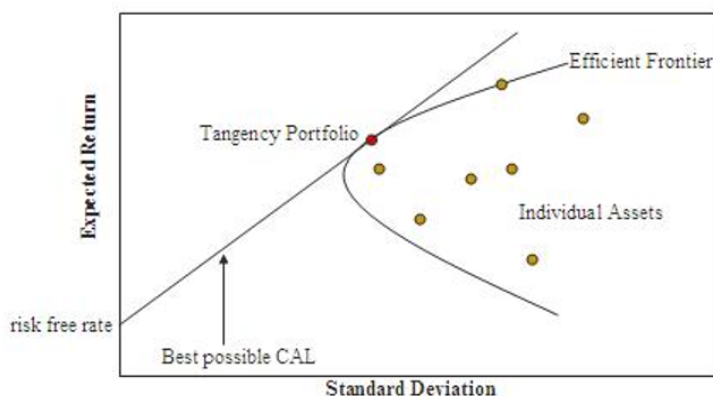

Figur 3: Illustrerar hur den osystematiska risken i en portfölj kan diversifieras bort (Ein55. 2018)

Diversifiering är en del av portföljteorin och innebär att investeraren sprider ut risken mellan olika tillgångar (Avanza, u.å.b). Avanza (u.å.b) listar tre tips för att diversifiera risken i sin portfölj. Investerare kan diversifiera genom hålla flera tillgångar i sin portfölj, diversifiera genom att ha tillgångar på olika marknader/branscher och handla tillgångar regelbundet istället för utspritt. SEB (u.å.a) tipsar även om att hålla en blandning av utländska- och nationella investeringar. Genom att investera i flera finansiella tillgångar, med olika egenskaper, kan investerare minska variansen i sina portföljer och samtidigt bevara en hög avkastning. Variansen går dock inte att få ner till noll då det fortfarande kommer finnas en systematisk risk där kovariansen mellan värdepapperna utgör den lägsta risken för portföljen (Hillier, 2020). Aktiespararna (2019) rekommenderar att sparare bör äga aktier i fler än 10 bolag. Sparare bör även investera i olika branscher för att minska den osystematiska risken.

Tanken med att ha ett aktieäggande i olika branscher är att om en bransch går dåligt kan de andra väga upp för minskningen.

Systematisk risk definieras som en risk som påverkar ett stort antal tillgångar (Hillier, 2020). Systematiska risker kan till exempel vara räntor, BNP eller inflation, men också krig eller pandemier. Den systematiska risken är svår för investerare att undvika. Ett exempel är hur marknaden reagerade på den ryska invasionen av Ukraina. På invasionsdagen föll OMX 30 nästan 5% vid börsöppningen den 24 februari (Larsson & Mellin, 2022). Osystematisk risk definieras som en risk som enbart påverkar ett värdepapper eller en liten grupp av värdepapper (Hillier, 2020). Den osystematiska risken är mer relaterad till företagsspecifika nyheter som att en VD går bort, utvecklingen av en ny produkt eller en företagsskandal. Investerare kan eliminera den osystematiska risken genom att hålla ett stort antal värdepapper i sina portföljer. Ett exempel på osystematisk risk är Ericsson som var inblandad i en korruptionsskandal som ledde till ett fall i aktiekursen med nästan 14 % den 16 februari (TT-Expressen, 2022).

Figur 2. Bild som uppvisar den optimala portföljen där kapitalmarknadslinjen tangerar den effektiva fronten (Efficient frontier, 2021, 13 december)

Modern portföljteori (MPT), som utvecklades av Markowitz (1952), visade på att investerare inte kan utgå ifrån en tillgångs enskilda egenskaper för sätta ihop en optimal portfölj. Tillgångarnas interaktion med varandra måste beaktas, vilket görs utifrån korrelationer mellan tillgångarna i portföljen. Avkastningen eller risken på portföljen hålls konstant samtidigt som investerare kan uppnå en lägre risk eller högre avkastning än vad som är möjligt i de enskilda tillgångarna (Elton & Gruber, 1997). Detta lägger grunden för effektiva fronten, vilket är en uppsättning av optimala portföljer bestående av riskfyllda tillgångar.

Linjen som tangerar den effektiva fronten kallas kapitalmarknadslinjen och illustrerar den portfölj av riskfyllda tillgångar alla investerare kommer välja oavsett riskpreferens.

Investerare kan välja att ta lån och investera i mer riskfyllda tillgångar, för att uppnå en högre avkastning, förutsatt att de kan låna till den riskfria räntan. Ett annat alternativ är att hålla en större andel av sin portfölj i den riskfria tillgången, vilket generellt resulterar i en lägre avkastning. Teorin utgår ifrån medelvärde och varians för att bedöma en portföljs avkastning och risk (Hillier, 2020).

2.3 Sparformer

2.3.1 Sparkonto

Ett sparkonto är en typ av bankinlåning där privatpersoner sparar pengar på banken till en låg ränta. Den låga räntan beror på att sparformen har en låg finansiell risk. Personer kan även binda sina besparingar under en viss tidsperiod för att få ut en högre ränta. (Avanza, u.å.c).

2.3.2 Obligationer

Obligationer kan beskrivas som ett lån där utgivaren av obligationerna får låna pengar under viss tidsperiod istället för att låna pengar av en bank. När obligationens löptid går ut får investeraren normalt sett tillbaka pengarna. Obligationer kan delas upp i nollkupongsobligationer och kupongobligationer. Skillnaden mellan obligationerna är att kupongobligationer har en viss utdelning på räntan (Avanza, u.å.d). Enligt Carnegiefonder (2022) så kan obligationer komma med olika risknivåer. Statsobligationer klassificeras som den minst riskfyllda obligationen. Företagsobligationer varierar mer när det kommer till risknivå.

2.3.3 Fonder

Fonder kan ses som en portfölj av olika finansiella instrument. Genom att investera i flera finansiella tillgångar kan risken minskas eller ökas beroende på individens riskaversion och preferenser (Avanza, u.å.e). Det finns olika typer av fonder som räntefonder, blandfonder och aktiefonder. Räntefonder har lägre risk medan aktiefonder har högre risk (Avanza, 2016a).

2.3.3.1 Indexfonder

Indexfonder, precis som namnet antyder, följer ett index vilket är ett jämförelsemått. Till exempel kan indexfonden följa Svenska OMXS30 som består av de trettio mest handlade

aktierna på Stockholmsbörsen (Avanza, 2016b). Fonden är proportionerligt fördelad utefter tillgångarna i indexet vilket innebär att om tio procent av indexet består av bolag "A" så kommer fonden också att göra det. Tanken är att fonden ska generera samma avkastning och risknivå som indexet. Detta bidrar till att risknivån på indexfonder varierar. I och med att fonden endast ska följa ett index krävs en låg fondförvaltning vilket innebär att förvaltningskostnaderna är relativt låga (Avanza, 2016b).

2.3.3.2 Räntefonder

Räntefonder har generellt en lägre risknivå än andra typer av fonder. De består av räntebärande värdepapper som till exempel statsskuldväxlar, företags-, stats- och bostadsobligationer. Då fondtypen består av räntebärande värdepapper är de beroende av och mer känslig för svängningar i räntan. Räntefonder kan delas upp i korta- och långa räntefonder. Skillnaden mellan långa och korta räntefonder beror på löptiden i värdepapperna. Korta räntefonder brukar ha en löptid som är kortare än ett år medan långa räntefonder har löptider som är längre än ett år. I och med att långa räntefonder har en längre löptid är dessa generellt mer riskfyllda (Avanza, 2016c).

2.3.3.3 Blandfonder

Blandfonder består av både aktier och räntebärande värdepapper, vilket innebär att risknivån och förväntad avkastning kan justeras utefter investerarens riskpreferenser. Till exempel kan en blandfond ha en uppsättning där 50% är investerat i aktier och är därmed mer riskfylld än en blandfond som endast har 25% investerat i aktier. Fondtypen är generellt mer riskfylld än räntefonder men mindre riskfylld än aktiefonder (Avanza, 2016d).

2.3.3.4 Hedgefonder

Hedgefonder kan bestå av flera olika typer av finansiella tillgångar, till skillnad från aktiefonder och räntefonder. Tanken bakom hedgefonder är att skydda investeraren mot marknadsrörelser och generera en positiv avkastning oavsett om marknaden går upp eller ner. Då fondförvaltaren har stor frihet när det kommer till att välja fondens uppsättning beror fondens prestation till stor del på hur duktig fondförvaltaren är. Trots att hedgefonder bygger på att ge investerare ett skydd så anses fondtypen ofta ha en hög risknivå (Avanza, 2016e).

2.3.3.5 Aktiefonder

Aktiefonder brukar generellt ses som den mest riskfyllda fondtypen och som namnet antyder består den av aktier. Vilka aktier som ingår i fonden varierar då fondförvaltaren kan välja

aktier från olika marknader, branscher och länder. Till exempel kan fonden bestå av aktier från stabila marknader, vilket innebär en lägre risknivå, eller aktier på tillväxtmarknader vilket resulterar i en högre risknivå. Risknivån och avkastning påverkas även av fondens känslighet för svängningar, i till exempel, valutakurs och världsekonomin (Avanza, u.å.f).

2.3.4 Aktier

Aktier representerar ägande över en bråkdel av ett företag. Att äga en aktie innebär att investeraren blir delägare i företaget. Det företag som ger ut aktier måste skrivas på en börs, där aktier i första hand handlas. Att investera med aktier kommer med en risk och anses vara en utav de mest riskfyllda sparformerna (Avanza, u.å.g). Risken som aktier medför kan minskas genom att hålla en portfölj med flera aktier, ha aktier på flera marknader och över tid (Avanza, u.å.b).

2.3.5 Optioner

Optioner är ett avtal mellan köpare och säljare om en framtida affär (Avanza, u.å.h). När optioner handlas, till skillnad från aktier, ligger värdet i rättigheten att få genomföra affären med den underliggande varan till ett förutbestämt pris, på ett förutbestämt datum. Optioner kan kategoriseras i två kategorier, köpoption och säljoption. Köpoption ger köparen rätt att köpa den underliggande varan till ett framtida pris vid ett förutbestämt datum. Säljoptioner ger köparen rätt att sälja den underliggande varan till ett visst pris på ett förutbestämt datum (Avanza, u.å.m).

2.3.6 Warranter

Warranter är likt optioner en affär om rättigheten att köpa eller att sälja en underliggande vara i framtiden (SEB, u.å.b). En skillnaden är att investeraren på lösendagen får ett kontant värde motsvarande värdeutvecklingen på warranten under löptiden. En annan skillnad är att warranter är värdepapper och optioner ett avtal (Avanza, u.å.i). Warranter kan delas upp i köpwarranter och säljwarranter. Köpwarranter handlas om investeraren tror på en positiv framtida kursutveckling för den underliggande varan. Skulle kursutvecklingen vara negativ är warranten värdelös vid lösendagen och investeraren förlorar därmed hela sin insats. Säljwarranter handlas om investeraren istället tror på en negativ kursutveckling. För säljwarranter så leder en positiv kursutveckling till att warranten blir värdelös på lösendagen och investerarens satsade kapital går förlorat (SEB, u.å.b).

2.4 Tidigare forskning kring demografiska faktorerers påverkan på riskattityder vid finansiella investeringar

2.4.1 Köns påverkan på riskattityd

Bajtelsmit och Bernaseks (1996) artikel *why do women invest differently than men?* är en litterär sammanställning av tidigare forskning och undersökningar mellan män och kvinnors investeringsbeslut. En skillnad som lyfts upp är att intresset för och kunskapen kring finans skiljer sig, vilket ligger till grund för att kvinnor är mer riskaverta i finansiella investeringar. De presenterar också potentiella biologiska och sociala förklaringar till varför riskattityd i finansiella investeringar skiljer sig mellan könen. Där inkomst och förmögenhetskillnader påverkar individens riskaversion. I en psykologisk studie som lyfts upp i sammanställningen finns skillnader i hur män och kvinnor agerar vid finansiella beslut. Männen i undersökningen upplevde sig själva vara mer kompetenta i ekonomiska frågor och var därmed mer villiga att ta en högre finansiell risk än vad kvinnor tenderade att göra. I sammanställningen lyfter skribenterna fram en undersökning av mäklarfirmor, där könsskillnader påvisas vara den tredje främsta faktorn när det kommer till skillnader i riskaversion utifrån demografiska faktorer. Ålder och inkomst påverkade investeringsstrategier mer (Bajtelsmit och Bernasek, 1996). Riley Jr och Chow (1992) undersökning visade också på skillnader i riskaversion mellan könen. De poängterar att faktorer som inkomst, förmögenhet och ålder också påverkar skillnaden i riskaversion, snarare än könsfaktorn. Bernasek och Jianakoplos (1998) kunde påvisa indikationer på att kvinnor har en högre riskaversion vid finansiella beslut och att de placerar procentuellt mindre i riskfyllda finansiella tillgångar jämfört med män.

2.4.2 Inkomstens påverkan på riskattityd

Riley Jr och Chow (1992) visade på ett negativt samband mellan riskaversion och inkomst, där hushåll med högre inkomst var mer benägna att investera i riskfyllda tillgångar. Hushåll med högre inkomst har mer kapital att lägga på investeringar och tar därmed en lägre risk än hushåll med lägre inkomst (Riley Jr & Chow 1992). Det kan också bero på att en dålig investering inte ger lika stora konsekvenser för en höginkomsttagare som en låginkomsttagare. Detta resulterar i sin tur i en lägre riskaversion (Riley Jr & Chow, 1992). Grable och Lytton (1998) och Hallahan m.fl. (2003) visade på statistiskt signifikanta resultat för att en ökad inkomst leder till högre risktolerans vid finansiella investeringar. Grable och Lytton (1998) argumenterade för att en högre inkomst innebar en direkt ökning av

tillgängliga resurser vilket minskar riskaversionen i finansiella investeringar. I både Grable och Lytton (1998) och Hallahan m.fl. (2003) så undersöktes inkomstens påverkan på en individs risktolerans utifrån individens årsinkomst.

2.4.3 Utbildningsprogram och studieår påverkan på riskattityd

Riley Jr och Chow (1992) kunde påvisa att utbildning kan minska riskaversionen hos individen. De spekulerade kring att en högre utbildningsnivå kunde öka förståelsen för- och presentera nya investeringsmöjligheter för investerare vilket därmed skulle leda till en minskad riskaversion (Riley Jr & Chow, 1992). Grable och Lytton (1998) kunde påvisa att faktorn utbildning var signifikant för att bedöma en individs riskattityd och att en persons riskaversion ökar med en högre utbildningsnivå. Hallahan m.fl. (2003) testade risktolerans utifrån olika demografiska faktorer där utbildningsfaktorn visade upp ett insignifikant värde. Resultatet ansågs av Hallahan m.fl. (2003) som avvikande från tidigare forskning.

2.4.4 Civilstånd påverkan på riskattityd

Många studier visar på att civilstånd är en signifikant faktor när det kommer till att bedöma en människas riskattityd. Riley Jr och Chow (1992) visade att familjer med barn som har en låg inkomst tenderar att vara mer riskaverta. Bernasek och Jianakoplos (2006) påvisade att singelkvinnor tar mindre risk vid finansiella investeringar än gifta kvinnor. Män uppvisade en högre uppgiven riskbenägenhet vid finansiella investeringar, men inte observerad. När det kommer till män argumenterar Bernasek och Jianakoplos (2006) för att resultatet kan ge indikationer på att män påstår sig ta mer risk än vad de faktiskt är villiga att göra. Grable och Lytton (1998) fann att riskattityder påverkas av ifall personen är gift eller är singel men har tidigare varit gift. Det finns även forskning som visar på att civilstånd inte är en signifikant faktor när det kommer till att bedöma en individs riskattityd. Hallahan m.fl. (2003) uppvisade att civilstånd inte var en signifikant faktor när det kommer till att bedöma riskaversion i finansiella investeringar.

2.5 Hypotesformulering

H_0 : Utbildningsprogram och portföljuppsättning är oberoende.

H_A : Utbildningsprogram och portföljuppsättning är beroende.

H_0 : Kön och portföljuppsättning är oberoende.

H_A : Kön och portföljuppsättning är beroende.

H_0 : Studieår och portföljuppsättning är oberoende.

H_A : Studieår och portföljuppsättning är beroende.

H_0 : Civilstånd och portföljuppsättning är oberoende.

H_A : Civilstånd och portföljuppsättning är beroende.

H_0 : Inkomst och portföljuppsättning är oberoende.

H_A : Inkomst och portföljuppsättning är beroende.

3. Metod

3.1 Val av metod

I rapporten har en kombinerad metod av både kvantitativa och kvalitativa forskningsmetoder använts. Kvantitativa forskningsmetoder har använts för att samla in data via enkäter som skickats ut till studenter vid Handelshögskolan vid Göteborgs universitet. Kvantitativa och kvalitativa forskningsmetoder är lämplig då samband mellan variabler undersöks (Patel & Davidsson, 2019). Rapporten undersökte till exempel beroende mellan demografiska faktorer och val av sparportfölj. Den kvalitativa metoden har använts genom att tillämpa tidigare forskning och litteratur i analysen av den empiriska datan.

Rapporten utgår från ett deduktivt förhållningssätt, där befintliga teorier och generella principer används för att analysera empirisk data (Patel & Davidsson, 2019)

3.2 Datainsamling

I rapporten används både primär- och sekundärdata. Primärdata har samlats in via enkäter som skickats ut till studenter vid Handelshögskolan vid Göteborgs universitet. Sekundärdata har hämtats från tidigare litteratur och forskning inom ämnesområdet.

3.2.1 Litteratur

Litteraturen i rapporten har huvudsakligen insamlats från böcker, artiklar, tidskrifter och webbplatser. Litteratur från böcker, artiklar och tidskrifter har i första hand hämtats från supersök på Göteborgs Universitetsbibliotek och google scholar. Huvudsakligen har ”peer reviewed” artiklar och tidskrifter från supersök använts eftersom dessa har granskats av experter eller forskare inom samma område innan publicering (Karolinska Institutet, 2022). Om källan inte varit peer reviewed har den blivit kritiskt granskad av skribenterna och enbart om källan ansetts vara trovärdig har den använts i rapporten. Googles sökfunktioner användes då verktyget är användarvänligt och har ett brett utbud av källor till webbplatser som användes till insamlingen av sekundärdatan.

3.2.2 Enkät

Innan enkäten skickades ut till studenterna genomfördes en förstudie för att undersöka eventuella brister med enkätens utformning. Testgruppen valdes ut genom ett

bekvämlighetsurval. Bekvämlighetsurvalet gjordes eftersom skribenterna inte hade tillgång till en testgrupp som kunde anses representativ för undersökningen. En av förstudiens respondenter arbetade som kommunikatör och gav information angående hur en enkät kan utformas.

För att samla in empirisk data användes Google Form för att upprätta enkäten. Enkäten skickades sedan ut till studenter vid Handelshögskolan via mejl. När datan samlats in transformerades datan till Excel. I Excel gjordes en sammanställning av datan. När datan var sammanställd utfördes en dataanalys. Respondenternas svar behandlas anonymt. Anonymitet användes med förhoppningen att fler skulle vilja svara på enkäten (Patel & Davidsson, 2019). För de respondenter som önskade fanns möjligheten att ange sin mejladress för att vinna ett presentkort på NK. Dessa respondenter behandlades med konfidentialitet.

Enkäten skickades ut den 27 april 2022 till 4369 studenter vid Handelshögskolan vid Göteborgs universitet. En påminnelse skickades ut till studenterna den 2 maj med förhoppningen att få in fler svar. Enkäten stängdes den 4 maj för att hinna sammanställa och analysera datan. Enkäten ligger som Bilaga 1 under Bilagor. Totalt innehöll enkäten 19 frågor som var utformade för att vara enkla för respondenterna att svara på. Till ett visst antal frågor fanns beskrivningar och förklaringar för att hjälpa respondenten att tolka frågorna korrekt. Syftet med att utforma en enkät, med få frågor, var att få fler studenter att genomföra hela enkäten.

Enkäten utformades i tre delar. Del ett syftade till att samla in demografisk data om respondenterna. Del två syftade till att ställa frågor som kunde kopplas till investeringar, riskattityder, diversifiering och vilka sparformer studenter föredrar att spara i. Del tre var en öppen fråga där respondenterna kunde ange sin mejladress för att vinna ett presentkort på NK.

3.3 Dataanalys

3.3.1 Pearson Chi-två test för oberoende

I dataanalysen undersöktes om förhållandet mellan två kvalitativa variabler var beroende av varandra. En nollhypotes, per demografisk faktor, formulerades för att undersöka om det

fanns ett beroende mellan faktorn och val av sparportfölj. Nollhypotesen ställdes mot en alternativhypotes. Enligt Jaggia och Kelly (2015) så beskriver en förkastad nollhypotes att det finns ett beroende mellan de två kvalitativa variablerna. I rapporten genomfördes fem hypotestester i Excel. Chi-två test för oberoende är ett höger-svans test, där signifikansnivån representerar sannolikheten att förkasta en korrekt nollhypotes (Jaggia & Kelly, 2015). Syftet med testet var att undersöka om alternativhypotesen kan stödjas av resultaten.

För varje hypotestest upprättades två beredskapstabeller. En tabell för observerade svarsfrekvenser, samt en för förväntade svarsfrekvenser. Den förväntade svarsfrekvensen beräknades med följande ekvation;

$$e_{ij} = \frac{(Rad\ i\ totalt) * (Kolumn\ j\ totalt)}{Stickprovsstorlek} \quad (1)$$

där;

e_{ij} = Förväntad svarsfrekvens för rad "i" och kolumn "j"

Vid upprättande av test för oberoende kommer, hur mycket den observerade frekvensen avviker från den förväntade frekvensen, att mätas (Jaggia & Kelly, 2015).

Det kritiska Chi-två värdet beräknades fram med följande ekvation;

$$\chi_{df}^2 = \sum_i \sum_j \frac{(o_{ij} - e_{ij})^2}{e_{ij}} \quad (2)$$

$$df = (r - 1) * (c - 1) \quad (3)$$

där;

χ_{df}^2 = Kritiskt Chi-två värde

o_{ij} = Observerad frekvens för rad "i" och kolumn "j"

df = Frihetsgrader

r = Antal rader

c = Antal kolumner

Genom att använda funktionen “*CHISQ.DIST.RT*” i Excel togs ett exakt p-värde fram.

$$P(\chi_{df}^2 \geq x) \tag{4}$$

där;

x = Beräknat Chi-två värde

Om p-värdet är större än signifikansnivån så förkastas inte nollhypotesen och är p-värdet mindre så förkastas nollhypotesen (Jaggia & Kelly, 2015). I rapporten förkastades resultat med p-värden som var mindre än 0,1. Den valda signifikansnivån bestämmer hur stor sannolikheten är för att göra ett typ I eller typ II fel. Ett fel av typ I innebär att en sann nollhypotes förkastas, medan ett fel av typ II innebär att en felaktig nollhypotes inte förkastas. De signifikansnivåer som vanligen används vid hypotestest är 0,01, 0,05 och 0,1 (Jaggia & Kelly, 2015). Vid val av nollhypotes behöver flera aspekter beaktas. Labovitz (1968) diskuterar olika kriterier vid val av signifikansnivå. Ett kriterium är stickprovets storlek där Leibovitz (1968) beskriver att ett större stickprov ökar sannolikheten för att korrekt förkasta en nollhypotes. Det är därmed bättre att använda sig av en hög signifikansnivå vid stora stickprov och låg signifikansnivå vid små stickprov. Ett annat kriterium är rimlighet, vilket innebär att om resultatet kan förutses bör en låg signifikansnivå användas och ifall det inte finns några förväntningar om utfallet bör en hög signifikansnivå användas (Labovitz, 1968). Eftersom stickprovet i rapporten är litet och tidigare forskning fått olika resultat kring signifikansen för olika demografiska faktorer, vilket gör det svårt att förutse resultatet utifrån rimlighet, valde skribenterna en signifikansnivå på 10%.

3.3.2 Övrig metod för insamlad empirisk data

Den data som inte användes för att utföra hypotestesterna sammanställdes i diagram för att visualisera och besvara frågeställning 1 och 2. Metodvalet gjordes då skribenterna ansåg att datan bättre kunde visualiseras och presenteras i diagram. Den data som kunde hjälpa skribenterna att besvara frågeställningarna presenteras i relevanta diagram i empiri-avsnittet och analyseras i analysavsnittet. Den data som inte blev aktuell att presentera i empiri-avsnittet presenteras i Bilagor under Bilaga 2.

3.4 Metodkritik

På grund av låg svarsfrekvens, för vissa faktorer, kan den analyserade datan ge en missvisande bild av hur hela målgruppen inställer sig till risk vid privatsparande. Ett alternativ hade varit att ha ett jämt fördelat utskick, utifrån olika demografiska faktorer, för att få en jämnare svarsfrekvens.

Vid enkätundersökningar finns svårigheter med att ställa följdfrågor. Det kan även uppstå situationer där respondenten inte förstår frågan och kan svara något denne egentligen inte hade svarat med mer information tillgänglig. Svaren kan även se annorlunda ut beroende på den situation respondenten sätts i. Tolkningen av frågorna kommer göras på olika sätt av olika personer. Vid fall där respondenten ville ha mer information lämnades kontaktuppgifter till skribenterna för att ge respondenterna möjligheten att få ytterligare förklaringar till relevanta frågor.

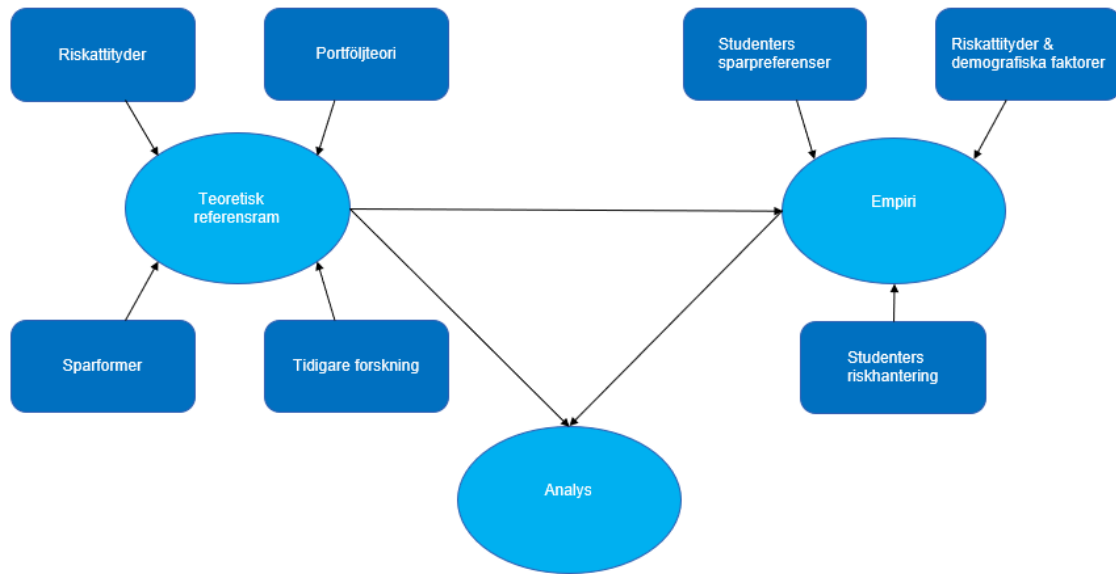
I rapporten avgränsas urvalsgruppen till studenter vid Handelshögskolan vid Göteborgs Universitet. Många studenter får, genom sin utbildning, teoretiska kunskaper inom det ekonomiska ämnet, till exempel i riskhantering vid investeringar på börsen. För att få en bättre bild av studenters riskattityder, samt hur studenter hanterar och inställer sig till risk vid sparande hade undersökningen kunnat testats på fler fakulteter vid Göteborgs Universitet och andra universitet. Detta hade gett undersökning en bredare urvalsgrupp med olika bakgrunder. Resultatet hade isåfall kunnat ge en mer representativ bild av studenters riskattityder och riskhantering vid sparande.

Svarsfrekvensen påverkar studiens validitet och resultatet ger därför endast en indikation på studenters riskattityd vid sparande. En eventuell lösning hade varit att skicka enkäten till flera universitet. Detta hade däremot varit svårt då tiden för uppsatsen var begränsad.

En aspekt som inte togs med i studien, för att undersöka studenters sparpreferenser, var tidshorisonten på sparandet. Då detta är en viktig del av risktagandet, när det kommer till val av sparform, är studien bristande angående denna faktor. Studien visar därmed på vilka sparpreferenser studenter har, men inte vad det faktiskt skulle välja att spara i.

3.5 Analysmodell

I rapporten upprättades en analysmodell av skribenterna för att koppla litteraturen i den teoretisk referensramen till empirin som presenteras i empiri-avsnittet. Detta i sin tur användes för att analysera och besvara rapportens frågeställningar.

Figur 4: Illustration av analysmodell

4. Empiri

4.1 Bakgrundsfakta till enkäten

Enkäten skickades ut till 4369 studenter på Handelshögskolan vid Göteborgs universitet, varav 245 studenter besvarade enkäten. Det gav en svarsfrekvens på 5,6%. Enkäten är utformad för att ge en överblick av studenters sparande, risktagande, finansiella intresse och förståelse för finansiell risk.

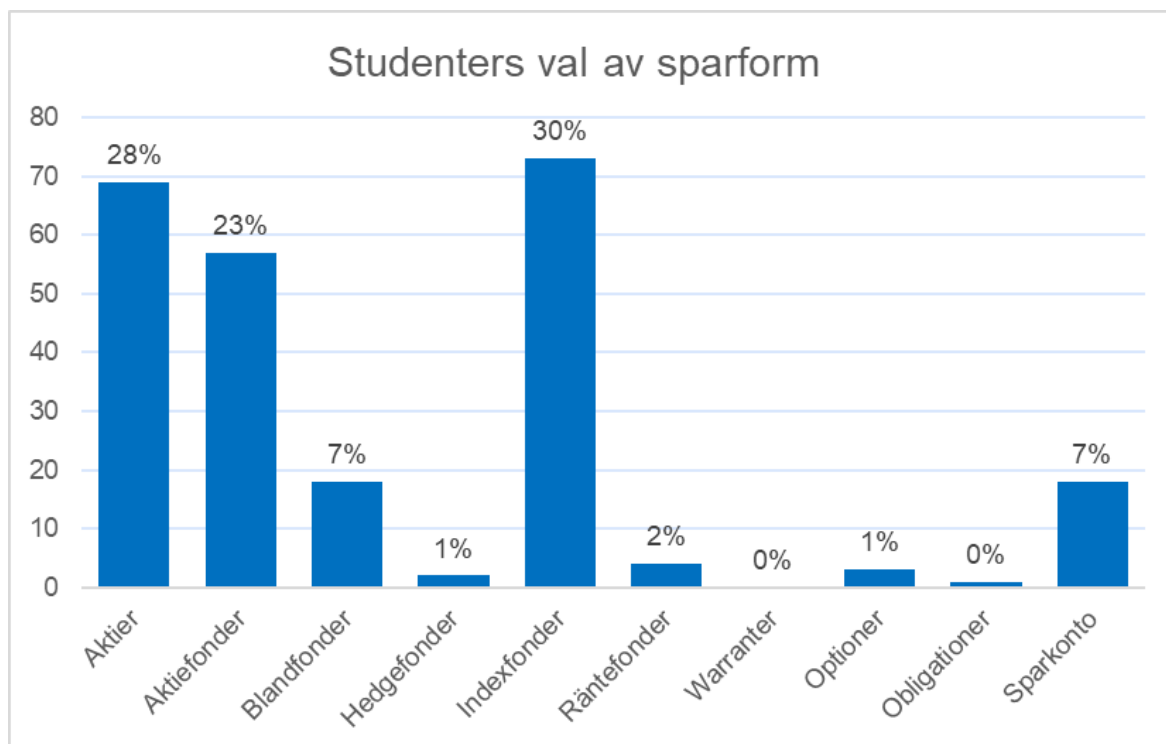
Tabell 1: Sammanställning av andel respondenter per demografiska faktor (Fråga 1-6)

Sammanställning enkätundersökning	Frekvens	Procent (%)
Utbildningsprogram		
Ekonomi	141	57,6%
Juridik	46	18,8%
Logistik	17	6,9%
Samhällsanalys	2	0,8%
Samhällsvetenskaplig miljövetare	21	8,6%
Fristående kurser	18	7,3%
Kön		
Man	133	54,3%
Kvinna	109	44,5%
Ickebinär	2	0,8%
Blank	1	0,4%
Studieår		
1	44	18,0%
2	47	19,2%
3	98	40,0%
4	29	11,8%
5	27	11,0%
Åldersspann		
Under 25	171	69,8%
25 eller äldre	74	30,2%
Disponibel månadsinkomst		
0 - 5 000 kr	30	12,2%
5 000 - 10 000 kr	54	22,0%
10 000 - 15 000 kr	106	43,3%
15 000 - 20 000 kr	36	14,7%
Över 20 000 kr	19	7,8%
Civilstånd		
Singel	101	41,2%
I ett förhållande	56	22,9%
Sambo	80	32,7%
Ensamstående med barn	0	0,0%
Familj med barn	8	3,3%

Under kolumn ett anges de olika demografiska faktorerna i fetmarkerad text och de svarsalternativ som respondenterna kunde välja mellan i fråga ett till sex i normal text. Under kolumn två anges svarsfrekvensen för varje svarsalternativ. Under kolumn tre anges andelen av respondenterna som angivit svarsalternativet. För utbildningsprogram svarar en majoritet av studenterna att de läser ekonomiprogrammet. Resultatet ger en skev fördelning mellan

utbildningsprogrammen. För studieår så har flest angivit att de vid tidpunkten för enkätens utskick läser sitt tredje år. I åldersspannet så finns en skev fördelning mellan åldrarna där majoriteten av respondenterna angivit sig vara under 25 år. Med disponibel inkomst åsyftades nettoinkomsten per månad. För disponibel månadsinkomst anger störst andel av respondenterna att de har en disponibel månadsinkomst på 10 000 - 15 000 kronor. Flest respondenter har angivit sig vara singlar. Få observationer av ensamstående med barn och familj med barn gav en skev fördelning mellan svarsalternativen för civilstånd.

4.2 Studenters sparpreferenser

Figur 5: Illustrering av studenternas föredragna sparformer oavsett tidshorisont (Fråga 16)

Respondenterna fick besvara en fråga om vilken sparform de föredrar att spara i, oavsett tidshorisonten på sparandet. Respondenten fick enbart välja ett alternativ. Figur 5 illustrerar svarsfrekvensen för varje sparform i y-led, samt den procentuella andelen av den totala svarsfrekvensen för varje alternativ. I x-led finns de olika svarsalternativ som respondenterna kunde välja mellan. 73 respondenter (30%) föredrog främst indexfonder som sparform. 69 respondenter (28%) föredrog främst aktier som sparform. 57 respondenter (23%) föredrog främst aktiefonder som sparform. 18 respondenterna (7%) föredrog främst att spara i blandfonder och sparkonto. Fyra respondenter (2%) föredrog främst räntefonder som sparform. Tre respondenter (1%) föredrog främst att spara i optioner. Två respondenter (1%)

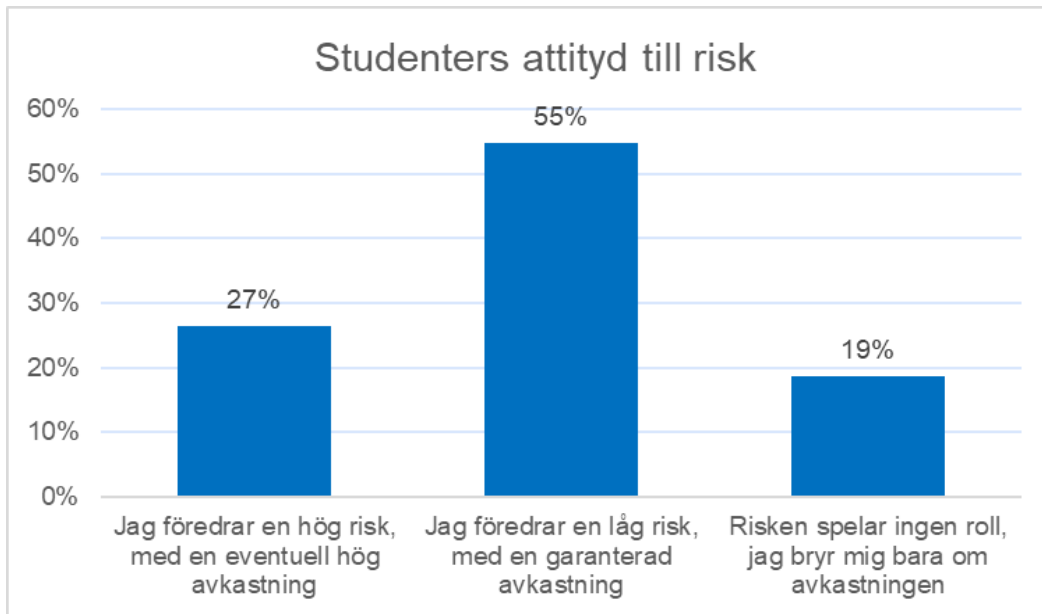
föredrog främst att spara i hedgefonder. En (ungefär 0%) respondent föredrog främst obligationer som sparform. Inga respondenter föredrog warranter som främsta sparalternativ.

4.3 Studenters hantering av finansiell risk

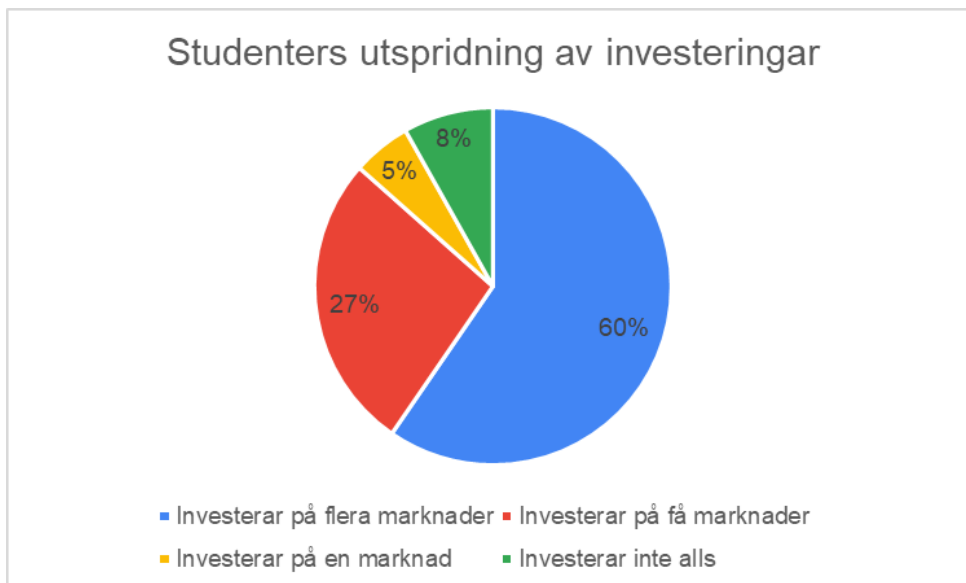
Figur 6: Resultat från slantsingling (fråga 11)

Figur 6 illustrerar hur stor procentuell andel av respondenterna som skulle välja att delta i en slantsingling eller inte. Frågan ställdes för att testa studenternas attityd till finansiell risk. Sannolikheten för krona eller klave var 50% . Respondenten kunde vinna respektive förlora 500 kronor. Av respondenterna så valde 202 stycken (82%) att inte delta i slantsinglingen. 43 stycken (18%) respondenter valde att delta i slantsinglingen.

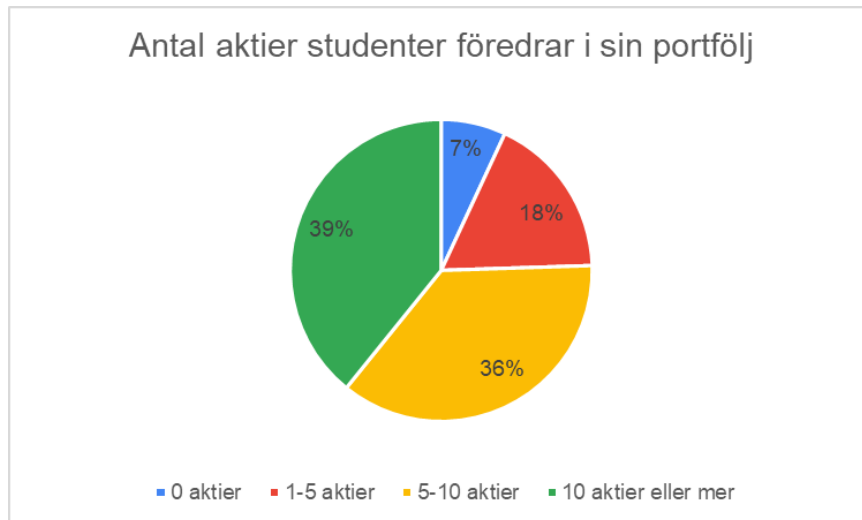
Figur 7: Sammanställning av studenternas riskattityd (Fråga 12)

Figur 7 illustrerar den procentuella andelen av respondenterna som ansåg att ett påstående stämde in på dem. Frågan ställdes för att testa studenternas attityd till finansiell risk. 134 respondenter (55%) föredrar en låg risk, med en garanterad avkastning. 65 respondenter (27%) föredrar en hög risk, med en eventuell hög avkastning. 46 respondenter (19%) anser att risken inte spelar roll, de bryr sig bara om avkastningen.

Figur 8: Sammanställning av studenters diversifiering av risk på olika marknader (14)

Figur 8 visualiserar hur respondenterna sprider ut sina investeringar. Det var 146 respondenter (60%) som investerade på flera marknader, 66 respondenter (27%) som investerade på få marknader, 13 respondenter (5%) investerade på en marknad och 20 respondenter (8%) som inte investera alls.

Figur 9: Sammanställning av studenters föredragna mängd olika aktier i sin portfölj (Fråga 13)

Figur 9 är en sammanställning av hur många aktier respondenterna skulle föredra att inneha i sin sparportfölj. Det var 96 respondenter (39%) som valde att inneha 10 aktier eller mer i sin portfölj, 89 respondenter (36%) valde att inkludera 5-10 aktier i sin aktieportfölj, 43 respondenter (18%) valde att inneha 1-5 aktier i sin portfölj och 17 respondenter (7%) valde att ha 0 aktier i sin portfölj.

Figur 10: Sammanställning av hur ofta studenter handlar med värdepapper (Fråga 15)

Figur 10 presenterar hur aktivt studenter handlar med värdepapper. Det var 94 respondenter (38%) som svarade att de handlar värdepapper minst en gång i månaden, 87 respondenter (35%) svarade att de handlar värdepapper ett par gånger per år, 26 respondenter (11%) svarade att de handlar minst en gång i veckan, 35 respondenter (14%) svarade att de inte handlar med värdepapper och 3 respondenter (1%) att de handlar ett par gånger per dag.

4.4 Riskbenägenheten bland studenter utifrån olika demografiska faktorer

Tabell 2: Resultat från Chi-två testerna (fråga 10)

Chi-två tabell	%Låg-risk portfölj 32% n=79		%Medel-risk portfölj 47% n=114		%Hög-risk portfölj 21% n=52		df	χ^2_{df}	P-Värde
Utbildningsprogram							1	5,2619	0,0737*
Ekonomi	29,1%	41	44,7%	63	26,2%	37			
Inte ekonomi	36,5%	38	49,0%	51	14,4%	15			
Kön							2	9,5378	0,0085*
Man	24,8%	33	48,1%	64	27,1%	36			
Kvinna	41,3%	45	44,0%	48	14,7%	16			
Inkomst							6	3,0379	0,8041
0-5 000 kr	33,3%	10	43,3%	13	23,3%	7			
5 000-10 000 kr	38,9%	21	40,7%	22	20,4%	11			
10 000- 15 000 kr	32,1%	34	49,1%	52	18,9%	20			
Over 15 000	25,5%	14	49,1%	27	25,5%	14			
Studieår							8	9,6033	0,2939
1	31,8%	14	52,3%	23	15,9%	7			
2	42,6%	20	44,7%	21	12,8%	6			
3	33,7%	33	42,9%	42	23,5%	23			
4	17,2%	5	48,3%	14	34,5%	10			
5	25,9%	7	51,9%	14	22,2%	6			
Civilstånd							4	10,2932	0,0358*
Singel	39,6%	40	44,6%	45	15,8%	16			
I ett förhållande	28,6%	16	55,4%	31	16,1%	9			
Sambo	25,0%	20	43,8%	35	31,3%	25			

$\alpha=0,1$

* signifikant vid en 10% signifikansnivå

n=svarsfrekvens

Tabellens sammanställning har gjorts efter respondenternas svar på fråga 10 som återfinns under Bilagor som Bilaga 1. Enkäten innehöll en fråga där respondenterna fick välja mellan tre portföljer med olika mycket risk. En portfölj där mestadels av värdepapperna var investeringar med låg risk, en med medelrisk och en med hög risk. Chi-två test utfördes på val av portfölj och olika demografiska faktorer för att bedöma vilka faktorer som påverkade studenternas riskattityd vid val av sparportfölj. De demografiska faktorer som undersöktes var utbildning, kön, disponibel inkomst, studieår och civilstånd.

4.4.1 Utbildning

Fördelningen gjordes utefter studenter som går på *ekonomiprogrammet* och *övrigt*. Fördelning kan motiveras med att svarsfrekvensen för övriga utbildningar var för låg för att kunna utföra chi-två testet. Detta gav jämnast fördelning med utgångspunkt i antalet respondenter. Övriga utbildningar är en summering av juridik, logistik, samhällsanalys, samhällsvetenskaplig miljövetare och fristående kurser. På *ekonomiprogrammet* var det 41 respondenter (29,1%) som valde låg-risk-portföljen, 63 respondenter (44,7%) som valde medel-risk-portföljen och 37 respondenter (26,2%) som valde hög-risk-portföljen. Utav respondenterna på *övrigt* utbildningsprogram var det 38 respondenter (36,5%) som valde låg-risk-portföljen, 51 respondenter (49%) som valde medel-risk-portföljen och 15 respondenter (14,4%) som valde hög-risk-portföljen. Testet gav 1 frihetsgrad, ett kritiskt chi-två värde på ungefär 5,26 och p-värde på ungefär 0,0737.

4.4.2 Kön

Chi-två testet utfördes på kategorierna *man* och *kvinna*, medan kategorierna *ickebinär* och *blank* togs bort. Svarsfrekvensen för kategorierna *ickebinär* och *blank* var för låga vilket kunde generera ett missvisande resultat. Att summera ihop dem med någon av de använda kategorierna skulle också vara missvisande. För kategorin *man* var det 33 respondenter (24,8%) som valde låg-risk-portföljen, 64 respondenter (48,1%) som valde medel-risk-portföljen och 36 respondenter (27,1%) som valde hög-risk-portföljen. För kategorin *kvinna* var det 45 respondenter (41,3%) som valde låg-risk-portföljen, 48 respondenter (44%) som valde medel-risk-portföljen och 16 respondenter (14,7%) som valde hög-risk-portföljen. Testet gav 2 frihetsgrader, ett kritiskt chi-två värde på ungefär 9,54 och ett p-värde på 0,0085.

4.4.3 Inkomst

Kategorin *15000-20000 kr* och *20000 kr och över* slogs ihop till *15000 kr eller mer* då svarsfrekvensen var för låg. Då fribeloppet på CSN uppgår till ett genomsnittligt månadsbelopp på ungefär 15000 kr ansågs detta vara en mer relevant uppdelning av kategorierna än vad som användes i enkäten. Utav respondenterna som hade en disponibel månadsinkomst på *0-5000 kr* var det 10 respondenter (33,3%) som valde låg-risk-portföljen, 13 respondenter (43,3%) som valde medel-risk-portföljen och 7 respondenter (23,3%) som valde hög-risk-portföljen. Utav respondenterna som hade en disponibel månadsinkomst på *5000-10000 kr* var det 21 respondenter (28,9%) som valde

låg-risk-portföljen, 22 respondenter (40,7%) som valde medel-risk-portföljen och 11 respondenter (20,4%) som valde hög-risk-portföljen. Utav respondenterna som hade en disponibel månadsinkomst på 10000-15000 kr var det 34 respondenter (32,1%) som valde låg-risk-portföljen, 52 respondenter (49,1%) som valde medel-risk-portföljen och 20 respondenter (18,9%) som valde hög-risk-portföljen. Bland respondenterna som hade en disponibel månadsinkomst på 15000 eller mer var det 14 respondenter (25,5%) som valde låg-risk-portföljen, 27 respondenter (49,1%) som valde medel-risk-portföljen och 14 respondenter (25,5%) som valde hög-risk-portföljen. Testet gav en frihetsgrad på 6, ett kritiskt chi-två värde på ungefär 3,04 och ett p-värde på ungefär 0,8.

4.4.4 Studieår

Faktorn studieår testade för att undersöka om studielängd hade en påverkan studenters riskattityd. För respondenterna som var inne på *studieår 1* var det 14 respondenter (31,8%) som valde låg-risk-portföljen, 23 respondenter (52,3%) som valde medel-risk-portföljen och 7 respondenter (15,9%) som valde hög-risk-portföljen. För studenter inne på *studieår 2* var det 20 respondenter (42,6%) som valde låg-risk-portföljen, 21 respondenter (44,7%) som valde medel-risk-portföljen och 6 respondenter (12,8%) som valde hög-risk-portföljen. För studenter inne på *studieår 3* var det 33 respondenter (33,7%) som valde låg-risk-portföljen, 42 respondenter (42,9%) som valde medel-risk-portföljen och 23 respondenter (23,5%) som valde hög-risk-portföljen. För studenter inne på *studieår 4* var det 5 respondenter (17,2%) som valde låg-risk-portföljen, 14 respondenter (48,3%) som valde medel-risk-portföljen och 10 respondenter (34,5%) som valde hög-risk-portföljen. För studenter inne på *studieår 5* var det 7 respondenter (25,9%) som valde låg-risk-portföljen, 14 respondenter (51,9%) som valde medel-risk-portföljen och 6 respondenter (22,2%) som valde hög-risk-portföljen. Testet hade en frihetsgrad på 8, ett kritiskt chi-två värde på ungefär 9,6 och ett p-värde på ungefär 0,29.

4.4.5 Civilstånd

Kategorierna *ensamstående med barn* och *familj med barn* togs bort då svarsfrekvensen var för låg. För respondenterna som valde kategorin *singel* var det 40 respondenter (39,6%) som valde låg-risk-portföljen, 45 respondenter (44,6%) som valde medel-risk-portföljen och 16 respondenter (15,8%) som valde hög-risk-portföljen. För respondenterna som valde kategorin *i ett förhållande* var det 16 respondenter (28,6%) som valde låg-risk-portföljen, 31 respondenter (55,4%) som valde medel-risk-portföljen och 9 respondenter (16,1%) som valde hög-risk-portföljen. För kategorin *sambo* var det 20 respondenter (25%) som valde

låg-risk-portföljen, 35 respondenter (43,8%) som valde medel-risk-portföljen och 25 respondenter (31,3%) som valde hög-risk-portföljen. Testet gav en frihetsgrad på 4, ett kritiskt chi-två värde på ungefär 10,29 och ett p-värde på ungefär 0,036.

5. Analys och diskussion

5.1 Analys av studenters sparpreferenser

Resultatet indikerade att respondenternas sparpreferenser var indexfonder (30%), aktier (28%) och aktiefonder (23%). Som nämns i teorin så kommer indexfonder med varierande risk vilket gör det svårt att avgöra vilken risknivå på indexfonderna som de 30% av respondenterna föredrar. Att investera i aktier och aktiefonder kommer ofta med en hög risk. Risken kan minskas genom att tillämpa en diversifieringsstrategi i sin portfölj. Men investeringsalternativen klassificeras ändå som riskfyllda (Avanza, u.å.g). Resultatet kan indikera att om studenter får välja en sparform, så väljer ungefär hälften att investera i riskfyllda värdepapper. Resultatet säger ganska lite om vilken riskhantering studenter faktiskt har. Skulle frågan vävt in fler faktorer, som till exempel tidshorisont, så hade svaren kunnat se annorlunda ut eftersom det är mer relevant att investera i riskfyllda tillgångar när tidshorisonten är längre (Swedbank, u.å). Svarsfrekvensen på sparkonto hade kanske varit högre på kort sikt då det är fördelaktigt att ha en buffert i sin privatekonomi (Avanza, u.å.a).

5.2 Analys av studenters hantering av risk

Hillier (2020) beskriver den typiska investeraren som riskavert. När individer ska fatta finansiella beslut, där utfallet innebär 50% sannolikhet för vinst eller förlust, med en förväntad avkastning på 0 kronor så avböjer alltid den riskaverta investeraren. Resultatet i figur 6 visar att 82% av respondenterna uppvisar ett riskavert beteende. Detta indikerar att studenter generellt har en riskavert attityd gentemot finansiell risk. Däremot visar figur 7 att 27% av respondenterna anser sig föredra en hög risk, med en eventuell hög avkastning och 19% är indifferent mot risk vid sparande. Skillnaden i riskbemötande vid olika finansiella beslut skulle kunna bero på att respondenter känner att de vågar ta en högre risk vid sparande för att de vet mer om det potentiella utfallet. I en slantsingling beror utfallet på slumpen. Om ett värdepapper får en värdeförändring går det att ta till sig information och sedan reagera på förändringen.

Genom diversifiering kan investerare minska risken i sina sparportföljer och samtidigt generera samma eller högre avkastning än i de enskilda tillgångarna. I den teoretiska referensramen så nämns Avanzas (u.å.b) tips på hur investerare kan sprida ut risken i sitt sparande. I figur 8 framgår att 60% av respondenterna föredrar att investera på flera olika

marknader. Resultat ger en indikation på att rapportens målgrupp kan tänkas föredra att minska risken i sitt sparande genom att diversifiera på olika marknader. Enbart 5% av respondenterna i figur 8 anger att de föredrar att investera på en marknad. Detta ger en indikation på att det är få studenter som inte föredrar att försöka minska risken i sin portfölj. Viktigt att poängtera är det inte säger att 5% av respondenterna föredrar risk i sin sparportfölj. Att investera på en marknad kan innebära att respondenten föredrar att investera i en sparform med låg risk som till exempel i ett sparkonto eller i en räntefond. Aktiespararna (2019) rekommenderar att investera i flera branscher för att diversifiera risken i sparportföljen. Resultatet indikerar att majoriteten av studenterna föredrar att göra detsamma.

Genom att äga många aktier kan investerare minska variansen i sina portföljer. Fler aktier ger en minskning av den osystematiska risken i portföljen. Aktiespararna (2019) rekommenderar att äga 10 aktier eller fler för att sprida ut risken i sin portfölj. 39% av respondenterna i figur 9 anger att de föredrar att äga minst 10 aktier. Resultatet visar på att många respondenter föredrar att diversifiera genom att investera i flera aktier. I figur 9 anger 18% att de föredrar att äga 1-5 aktier och 36% anger att de föredrar att äga 5-10 aktier. Vilket inte går i linje med vad Aktiespararna (2019) rekommenderar. Resultatet indikerar att studenter föredrar att ha en högre bolagsspecifik risk i sin aktieportfölj. Resultatet betyder inte nödvändigtvis att studenter föredrar att hantera risk i sitt sparande på ett mer riskfyllt tillvägagångssätt. I en sparportfölj skulle respondenten kunna föredra att äga fler än 10 värdepapper, där de föredrar att 1-10 av dessa värdepapper är aktier. Det som resultatet snarare indikerar är att i en aktieportfölj så föredrar studenter att ha ett lägre antal aktier än vad Aktiespararna (2019) rekommenderar.

För att undvika att köpa värdepapper när de toppar så rekommenderas det att sprida ut sitt handlande över flera tidsperioder (Avanza, u.å.b). En vanlig strategi är att månadsspara. I figur 10 visar resultatet att 38% av respondenterna föredrar att handla minst en gång i månaden. Om detta är nya insättningar av kapital eller omfördelning av värdepapper tar ej frågan upp, men är en relevant faktor som kan ha påverkat hur respondenten svarat. 36% av respondenterna föredrar att handla med värdepapper några få gånger per år. Detta skulle kunna bero på en ojämna inkomstfördelning hos vissa studenter. Vissa har enbart studielån under studietiden och arbetar under somrarna för att få in mer pengar. Att personer sparar mer vid en högre inkomst är något som bland annat Riley och Chow Jr (1992) påvisat. Att aldrig handla med värdepapper skulle också kunna bero på en låg inkomstnivå vilket resulterar i

färre sparmöjligheter. Alternativt kan det bero på att studenter ogillar att ta risk i sitt sparande och därför enbart väljer att lägga pengarna på sparkonto, vilket också är en typ av riskhantering.

5.3 Analys av riskbenägenheten bland studenter utifrån olika demografiska faktorer

5.3.1 Utbildningsprogram och studieår

Undersökningen visar på att utbildningsprogram är en signifikant faktor för att bedöma studenters riskattityd när det kommer till sparande. På en 0,1 signifikansnivå kunde det inte uteslutas att det fanns ett samband mellan utbildningsprogram och riskattityd. Resultatet stämmer överens med tidigare forskning utförd av bland annat Riley och Chow (1992) och Grable och Lytton (1998) som också kunde uppvisa ett samband mellan utbildning och riskattityd. Riley och Chow (1992) undersökte om det fanns någon skillnad mellan olika utbildningsnivåer, som till exempel gymnasieutbildning och universitetsutbildning medan rapportens undersökning testade om det fanns någon skillnad mellan olika utbildningsprogram. Kategorierna som testades i avhandlingen var *ekonomi* och *övrigt* då studenter med en ekonomisk bakgrund kan antas ha en bredare förståelse för finansiella samband och tillgängliga sparformer. Det signifikanta sambandet mellan riskattityd och sparande skulle kunna bero på detta samband. Uppdelningen av faktorns två kategorier kan behöva en vidare diskussion då även logistikprogrammet inkluderar ekonomisk utbildning. En bredare uppdelning av kategorierna, där varje utbildningsprogram testades separat, hade därmed kunnat ge ett annorlunda resultat. Det kan även argumenteras för att de som väljer en ekonomisk utbildning har ett grundläggande ekonomiskt intresse och att det därmed inte huvudsakligen beror på val av utbildning. Resultatet är å andra sidan rimligt då tidigare forskning har uppvisat liknande resultat. Det går däremot inte att säga att resultatet är representativt för hela populationen studenter, vilket stärks av att forskning utförd av Hallahan et al (2003) som presentera utbildnings-faktorn som ej signifikant för att bedöma riskattityder i finansiella investeringar.

Faktorn studieår var inte signifikant för att bedöma en students riskattityd när det kommer till sparande. Undersökningen kunde därmed inte fastställa att det finns ett samband mellan antal studieår och studenters riskattityd i sparande. Detta skulle kunna styrka argumentet ovan

angående att ekonomistudenter har ett grundläggande intresse för sparande och att det i första hand inte handlar om val av utbildning.

5.3.2 Kön

Faktorn *kön* var signifikant vid en signifikansnivå på 0,1 för att bedöma studenters riskattityd i sparande. Det gick därmed inte att fastställa att faktorn kön och studenters riskattityder är oberoende av varandra. Detta syns tydligt i tabell 2 där det är 41,3% av de kvinnliga respondenterna som valt låg-risk-portföljen jämfört med 24,8% av männen. Det motsatta gällde för hög-risk-portföljen där 14,7% av de kvinnliga respondenterna valt detta alternativ och 27,1% av männen. Undersökningen visade därmed på en större vilja att ta finansiell risk i sitt sparande bland de manliga respondenterna än hos de kvinnliga. Jianakoplos och Bernasek (1998) fick liknande resultat när de undersökte skillnader i riskaversion mellan män och kvinnor. De fann att kvinnor uppvisade en högre riskaversion än män och var mer benägna att hålla en mindre procentuell andel av sina finansiella tillgångar i riskfyllda tillgångar. Som tagits upp i den teoretiska referensramen kan skillnader i finansiellt risktagande bland könen uppstå på grund av både biologiska och sociala faktorer, där inkomst och förmögenhet är relevanta faktorer (Bajtelsmit & Bernasek, 1996). Rapportens undersökning utgår från en smal målgrupp där inkomst och förmögenhet inte skiljer sig avsevärt mellan respondenterna, vilket skulle kunna indikera att skillnaderna i riskattityd i sparande beror på andra faktorer, som till exempel finansiellt intresse. Kön är den faktor i rapporten som uppvisar starkast korrelation med riskattityd i sparande. Resultatet är endast representativt för den undersökta målgruppen och visar endast på skillnader i riskattityd när det kommer till sparande.

5.3.3 Inkomst

Undersökningens resultat på inkomstfaktorn visade på ett p-värde kring 0,8 vilket var högre än den signifikansnivå på 0,1 som testet genomfördes på. Teoretiskt så innebär resultatet att riskbenägenhet och inkomstnivå är oberoende av varandra. Tidigare forskning av Riley jr och Chow (1992), Grable och Lytton (1998) och Hallahan m.fl. (2003) visade samtliga på motsatt resultat. Riley Jr och Chow (1992) använde sig av linjär regression, där riskaversion mäts som ökande i takt med ökad årsinkomst. I rapporten så mäter pearsons chi-två test inte om ökad inkomst resulterar i ökad riskbenägenhet, utan snarare om inkomst och val av en förkonstruerad portfölj bland studenter beror eller inte beror på varandra. En annan skillnad som skiljer undersökningarna åt är mätningen av inkomst. I Hallahan m.fl. (2003) så mättes

individens årsinkomst, medan i denna rapporten mäts individens genomsnittliga disponibla månadsinkomst. Bland studenter är, som tidigare nämnts, inkomstnivån relativt lika vilket tabell 1 indikerar. I Hallahan m.fl. (2003) som undersöker hushållens årsinkomst i USA så kommer inkomstskillnaderna vara större än bland studenterna. Skillnaden i riskbenägenhet kan tänkas bli mer påtaglig om inkomstskillnaderna är större mellan respondenterna vilket kanske hade kunnat leda till att resultatet blivit statistiskt signifikant. Val av portfölj mellan kategorierna är relativt lika, sett till andel per portfölj, vilket också kan indikera att inkomstskillnaderna är för små för rapportens målgrupp.

5.3.4 Civilstånd

Civilståndets påverkan på risktolerans vid sparande har i tidigare studier fått blandade resultat. Tidigare forskning av Riley jr och Chow (1992), Jianakoplos och Bernasek (2006) och Grable och Lytton (1998) uppvisade resultat där civilstånd och riskaversion hade ett signifikant förhållande, medan Hallahan m.fl. (2003) visade på det motsatta. I rapporten testades om civilstånd och val av riskfylld portfölj är oberoende av varandra. Resultatet från undersökningen visade ett p-värde på 0,036 vilket var lägre än signifikansnivån på 0,1 som testet genomfördes på. Resultatet visar att civilstånd och val av riskfylld portfölj är beroende av varandra. Det som inte påvisas är vilket civilstånd som tenderar att minska riskaversionen bland individer. I tabell 2 så indikerar enbart resultatet att en större andel av respondenterna som angivet sig vara sambos tenderar att välja den mest riskfyllda portföljen jämfört med övriga kategorier. En möjlig förklaring skulle kunna vara att sambos fattar ekonomiska beslut tillsammans. Det finns även en större möjlighet att diskutera individuella finansiella beslut med sin partner. Att diskutera finansiella beslut med någon kan således leda till en ökad förståelse kring den risk som tas i samband finansiella beslut. En ökad finansiell kunskap skulle kunna tänkas påverka ens vilja att investera mer riskfyllt. Detta skulle kunna kopplas till Jianakoplos och Bernasek (2006) där gifta par tenderade att vara mindre riskaverta vid finansiella beslut än singlar. Ett gift par har en partner att diskutera sina finansiella beslut med vilket kan leda till en ökad förståelse för vilken risk som tas.

5.4 Bortfallsanalys

Utav de 4369 personer som enkäten skickades ut till valde 245 studenter att besvara enkäten.

Den låga svarsfrekvensen skulle eventuellt kunna bero på att det inte var den enda enkäten som skickades ut till den valda målgruppen. Detta skulle eventuellt kunna förklara den låga svarsfrekvensen. Det skulle också kunna bero på att enkätens ämne inte tilltalade vissa studenter. Finner individer sparande ointressant är det troligt att de valt att inte besvara enkäten. En delförklaring skulle eventuellt kunna vara att en del av studenterna fått mejlet i skräpposten och därmed inte lagt märke till enkäten. Sen finns chansen att vissa inte vill svara på de enkäter som skickas ut till dem.

6. Slutsats

6.1 Vilka sparpreferenser har studenter på Handelshögskolan vid Göteborgs universitet?

En majoritet av respondenterna anger att de föredrar att spara i tillgångar med hög risk. Frågan fångar dock inte in viktiga aspekter som tidshorisont. Detta gör det svårt att dra några egentliga slutsatser om vilka tillgångar studenter faktiskt föredrar och välja att spara i. Studiens resultat finner därmed inte tillräckligt resultat för att dra slutsatser kring vilka sparpreferenser studenter har i olika sparformer.

6.2 Hur hanterar studenter finansiell risk?

Utifrån rapportens undersökning kan det antas att den genomsnittliga studenten är riskavert. Två av frågorna som behandlades i analysavsnittet *analys av studenters riskhantering* indikerar att studenter föredrar låg risk och en låg garanterad avkastning framför alternativet med en högre risknivå. I figur 8 är det 82% av respondenterna som svarade nej till ett "fair gamble" och i figur 9 är det 55% av respondenterna som svarade att de föredrog en låg risk med en garanterad avkastning. Detta ger implikationer till en students riskattityd när det kommer till dennes sparande.

När det kommer till diversifiering väljer de flesta studenterna (60%) att investera på flera marknader, vilket rekommenderas för att ha en hållbar diversifieringsstrategi. Däremot valde de flesta studenterna att hålla färre aktier i sina portföljer än vad som är rekommenderat. Detta behöver inte nödvändigtvis innebära att studenter föredrar att ha en hög osystematisk risk, utan kan snarare indikera att de väljer att ha med andra sparformer utöver aktier i sina portföljer. Det var 38% av respondenterna som uppgav att de handlar med värdepapper minst en gång i månaden. Om respondenterna sätter in nytt kapital eller om det är en omfördelning av redan insatt kapital besvarades inte i enkäten. Resterande studenter handlade antingen någon gång om året eller aldrig. Detta skulle kunna antyda att studenter har en för låg inkomst för att kunna ha ett regelbundet sparande, alternativt att studenter har en ojämn inkomstfördelning vilket gör att det inte är möjligt att ha ett regelbundet sparande. Ovan argument indikerar att studenter har en god förståelse för diversifiering, men har begränsningar, som kan tänkas obstruera möjligheterna att ha en bra diversifieringsstrategi i praktiken.

6.3 Vilka demografiska faktorer påverkar studenters riskattityd vid sparande?

De faktorer som var signifikanta för att bedöma en students riskattityd när det kommer till sparande var kön, utbildningsprogram och civilstånd. Inkomst och studieår var insignifikanta. Tidigare forskning kring hur inkomst påverkar en individs riskattityd visar på att en persons riskaversion minskar i takt med att inkomsten ökar. Eftersom studenter har ungefär samma inkomstnivå kan det tänkas förklara varför faktorn inte har någon påverkan på studenters riskattityd. Det kunde inte uteslutas att kön påverkar en persons riskaversion. De manliga respondenterna uppvisade en lägre riskaversion än de kvinnliga. Som nämnts ovan skiljer sig inte inkomsten avsevärt mellan studenter så skillnaderna i finansiellt risktagande skulle kunna bero på andra faktorer, som till exempel finansiellt intresse. När det kommer till utbildningsprogram uppvisade ekonomer en lägre riskaversion än övriga utbildningar. Det kan tänkas bero på att ekonomer har en bredare finansiell förståelse, samt att de som väljer en ekonomisk utbildning har ett större finansiellt intresse. Däremot var antal år en student studerat inte signifikant. Slutligen var civilstånd signifikant för att bedöma en students riskattityd. Grable och Lytton (1998) fann att gifta par uppvisar mindre riskaversion vid finansiella beslut. Rapportens undersökning fick ett liknande resultat där sambos tenderar att hålla en mer riskfylld portfölj än singlar, vilket visar på ett mindre riskavert beteende hos studenter som är sambos. Sambos minskade riskaversion skulle kunna bero på möjligheten att diskutera finansiella beslut.

7. Fortsatt forskning

För att få en bättre bild över hur studenter hanterar risk i sitt sparande så skulle det vara fördelaktigt att testa på flera universitet runt om i Sverige för att få en mer representativ bild av målgruppen.

Vidare forskning skulle kunna inrikta sig på hur studenter faktiskt sparar, snarare än hur de föredrar att spara. Detta skulle kunna göras genom att hämta data från bankinstitut och andra institutioner. Detsamma gäller studenters risktagande, där kvalitativa intervjuer och tester skulle kunna utföras i samband med datainhämtning för att bättre förstå studenters riskattityder när det kommer till sparande.

Mer forskning på vilka faktorer som kan påverka studenters riskattityder vid sparande. Testa andra faktorer än de som testas i rapporten som till exempel ålder. Som nämndes ovan skulle en större studie som inkluderar flera universitet utföras. Vilket skulle göra det möjligt att inkludera flera kategorier i de statistiska testerna.

Referenslista

Aktiespararna. (2019) Så diversifierar du din portfölj. Hämtad 2022-06-07 från

<https://www.aktiespararna.se/nyheter/sa-diversifierar-du-din-portfolj>

Avanza. (u.å.a). *Hur börjar man spara och investera?* Hämtad 2022-05-03 från

<https://www.avanza.se/lar-dig-mer/avanza-akademin/privatekonomi/hur-borjar-man-spara.html#buffertsparande>

Avanza. (u.å.b). *Hur sprider och minskar man risken i sitt sparande?* Hämtad 2022-04-22, från

<https://www.avanza.se/lar-dig-mer/avanza-akademin/sparstrategi/sprid-och-minska-risken-i-sparandet.html>

Avanza. (u.å.c). *Sparkonto med ränta*. Hämtad 2022-04-29, från

<https://www.avanza.se/sparkonto.html>

Avanza. (u.å.d). *Vad är obligationer och hur fungerar de?* Hämtade 2022-04-29, från

<https://www.avanza.se/lar-dig-mer/avanza-akademin/rantebarande-vardepapper/vad-ar-obligationer-hur-fungerar-de.html#hur-fungerar-obligationer>

Avanza. (u.å.e). *Vad är fonder?* Hämtad, 2022-04-01, från

<https://www.avanza.se/lar-dig-mer/avanza-akademin/fonder/vad-ar-fonder.html>

Avanza. (2016a). *Vilka typer av fonder finns det?* Hämtad, 2022-04-01, från

<https://www.avanza.se/lar-dig-mer/avanza-akademin/fonder/vilka-typer-av-fonder-finns-det.html>

Avanza. (2016b). *Vad är en indexfond?* Hämtad 2022-04-27, från

<https://www.avanza.se/lar-dig-mer/avanza-akademin/fonder/vad-ar-en-indexfond.html>

Avanza. (2016c). *Vad är räntefonder?* Hämtad 2022-04-27, från

<https://www.avanza.se/lar-dig-mer/avanza-akademin/fonder/vad-ar-rantefonder.html>

Avanza. (2016d). *Vad är blandfonder?*. Hämtade 2022-04-27, från <https://www.avanza.se/lar-dig-mer/avanza-akademin/fonder/vad-ar-blandfonder.html>

Avanza. (2016e). *Vad är hedgefonder?*. Hämtad 2022-04-27, från <https://www.avanza.se/lar-dig-mer/avanza-akademin/fonder/vad-ar-hedgefonder.html>

Avanza. (u.å.f). *Vad är en aktiefond?*. Hämtad 2022-04-29, från <https://www.avanza.se/lar-dig-mer/avanza-akademin/fonder/vad-ar-en-aktiefond.html>

Avanza. (u.å.g). *Vad är aktier?*. Hämtad, 2022-04-01, från <https://www.avanza.se/lar-dig-mer/avanza-akademin/aktier/vad-ar-aktier.html>

Avanza. (u.å.h). *Hur fungerar optioner?*. Hämtad 2022-04-27, från <https://www.avanza.se/lar-dig-mer/avanza-akademin/derivat/hur-fungerar-optioner.html>

Avanza. (u.å.i). *Vad är och hur fungerar warranter?*. Hämtad 2022-04-27, från <https://www.avanza.se/lar-dig-mer/avanza-akademin/borshandlade-produkter/vad-ar-hur-fungerar-warranter.html>

Bajtelsmitt, V. L., & Bernasek, A. (1996). Why Do Women Invest Differently Than Men?. *Financial Counseling and Planning*, 7, 1-10. ISSN: 1052-3073

Carnegiefonder. (2022). *Snabbkurs obligationskunskap*. Hämtad, 2022-04-25, från <https://www.carnegiefonder.se/en-snabbkurs-obligationskunskap/>

Cohn, R. A., Lewellen, W. G., Lease, R. C., & Schlarbaum, G. G. (1975). Individual Investor Risk Aversion and Investment Portfolio Composition. *American Finance Association*, 30(2), 605-620. doi: 10.1111/j.1540-6261.1975.tb01834.x

CSN. (2022). *Hur stor inkomst får jag ha när jag studerar med studiemedel*. Hämtad 2022-04-20, från https://www.csn.se/fragor-och-svar/hur-stor-inkomst-far-jag-ha-nar-jag-studerar-med-studiemedel/inkomst-och-fribelopp.html#expand:svid10_2639ba8617c4bb0dbdc101

de Bassa Scheresberg, C. (2013). Financial Literacy and Financial Behavior among Young Adults: Evidence and Implications. *Numeracy : advancing education in quantitative literacy*, 6(2), 5. doi: 10.5038/1936-4660.6.2.5

Efficient frontier. (2021, 13, december). *I wikipedia*. Hämtad 2022-05-11, från https://en.wikipedia.org/wiki/Efficient_frontier

Ein55. (2018). *Stock strategies to reduce unsystematic and systematic risk*. Hämtad 2022-04-20, från <http://www.ein55.com/2018/08/stock-strategies-to-reduce-unsystematic-and-systematic-risk/>

Elton, E. J., & Gruber, M. J. (1997). Modern portfolio theory, 1950 to date. *Journal of finance & banking*, 21(11), 1743-1759. doi: 10.1016/S0378-4266(97)00048-4

Ergün, K. (2018). Financial literacy among university students: A study in eight European countries. *International journal of consumer studies*, 42(1), 2-15. doi: 10.1111/ijcs.12408

Folksam (2020). *Ändrade köpmönster ger avtryck i sparande - en tredjedel av svenskarna sparar mer*. (Pressmeddelande från Folksam 2020-06-01)

Grable, J. E., & Lytton, R. H. (1998). Investor risk tolerance: Testing the efficacy of demographics as differentiating and classifying factors. *Journal of Financial Counseling and Planning*, 9(1), 61-74. ISSN: 1052-3073

Hallahan, T., Faff, R., & McKenzie, M. (2003). An exploratory investigation of the relation between risk tolerance scores and demographic characteristics. *Journal of Multinational Financial Management*, 13(4), 483-502. ISSN: 1052-3073

Harris, C., & Wu, C. (2014). Using tri-reference point theory to evaluate risk attitude and the effects of financial incentives in a gamified crowdsourcing task. *Zeitschrift für Betriebswirtschaft*, 84(3), 281-302. doi: 10.1007/s11573-014-0718-4.

Hillier, D. (2020). *Corporate Finance Fourth European Edition*. New York: McGraw-Hill Higher Education.

Jaggia, S., Kelly, A. (2015). *Business Statistics: Communicating with Numbers*. 2. uppl. New York: McGraw-Hill Education.

Jianakoplos, N och Bernasek, A. (1998). Are Women More Risk Averse? *Economic inquiry*, Vol.36, (nr4), s.620-630. DOI: 10.1111/j.1465-7295.1998.tb01740.x

Jianakoplos, N. A., & Bernasek, A. (2006). Financial risk taking by age and birth cohort. *Southern Economic Journal*, 981-1001. DOI: 10.2307/20111864

Karolinska institutet. (2022). *Är artikeln peer reviewed?*. Hämtad 2022-03-31, från <https://kib.ki.se/soka-vardera/vardera-information/ar-artikeln-peer-reviewed>

Labovitz, S. (1968). Criteria for selecting a significance level: A note on the sacredness of .05. *American Sociological Association*. ISSN: 0003-1232.

Larsson, G. Mellin, E. (2022, 24 februari). Stockholmsbörsen rasar efter rysk invasion. *Aftonbladet*. Hämtad 2022-04-01 från <https://www.aftonbladet.se/minekonomi/a/dn0WKo/borsen-i-dag-faller-efter-ryska-invasione-n-av-ukraina>

Länsförsäkringar. u.å. *Varför ska jag spara?* Hämtad 2022-05-20, från <https://www.lansforsakringar.se/goteborg-och-bohuslan/privat/bank/spara/varfor-ska-jag-spara/>

Markowitz, H. (1952). Portfolio selection. *The Journal of finance (New York)*, 1952-03, Vol.7 (1), p.77-91. DOI: 10.1111/j.1540-6261.1952.tb01525.x

Patel, R., & Davidson, B. (2019). *Forskningsmetodikens grunder: Att planera, genomföra och rapportera en undersökning*. 4. uppl. Lund: Studentlitteratur.

Reily Jr, W. B., & Chow, V. K. (1992). Asset Allocation and Individual Risk Aversion. *Financial Analysts Journal*, 48(6), 32-37. doi: 10.2469/faj.v48.n6.32

SCB. (2021a). *Högt hushållssparande under 2021*. Hämtad 2022-04-27, från <https://www.scb.se/hitta-statistik/statistik-efter-amne/finansmarknad/finansrakenskaper/finansrakenskaper-kvartal-och-ar/pong/statistiknyhet/finansrakenskaper-fjarde-kvartalet-2021/>

SCB. (2021b). *Aktieförmögenheten ökade*. Hämtad 2022-04-27, från <https://www.scb.se/hitta-statistik/statistik-efter-amne/finansmarknad/aktieagarstatistik/aktieagarstatistik/pong/statistiknyhet/aktieagarstatistik-december-2021/>

SEB. (u.å.a). *Hur du köper aktier - allt du behöver veta om aktieköp*. Hämtad, 2022-05-03 från <https://seb.se/privat/spara-och-placera/inspiration-och-guider/borja-spara/lar-dig-mer-om-aktier/hur-du-koper-aktier-allt-du-behoover-veta-om-aktiekop>

SEB. (u.å.b). *Warrantskolan*. Hämtad 2022-04-27, från <https://seb.se/privat/spara-och-placera/warrantskolan>

Schooley, D. K., & Drecnik Worden, D. (1996). Risk Aversion Measures: Comparing Attitudes and Asset Allocation. *Financial services review*, 5(2), 87-99. doi: 10.1016/S1057-0810(96)90003-7

Swedbank. (2018). *Unga vuxna är flitiga sparare, men stora skillnader mellan tjejer och killar*. Stockholm: Swedbank.

Swedbank. (u.å.). *Vilken risk passar mig och mitt sparande?* Hämtad 2022-05-03 från <https://www.swedbank.se/privat/spara-och-placera/sparande-och-risk.html>

TT-Expressen. (2022, 16 februari). Ericsson faller tungt efter uppgifter om korruption. *Expressen*. Hämtad 2022-04-01, från <https://www.expressen.se/dinapengar/aktier-och-bors/borsen-oppnar-svagt-uppat-i-stockholm/>

Universitets- och högskolerådet (2015). *En kort inblick i studenternas ekonomi*. https://www.uhr.se/globalassets/_uhr.se/lika-mojligheter/eurostudent/eurostudentv_studentekonomi.pdf

Bilagor

Bilaga 1.

Enkätens utformning.

Risk och privatsparande bland studenter

Vi är två studenter från Handelshögskolan i Göteborg som skriver vår kandidatuppsats i industriell och finansiell ekonomi. Enkäten undersöker riskbenägenhet i privatsparande bland studenter och vi hade uppskattat om ni gav lite av er tid för att besvara den.

Enkäten är anonym och svaren kommer hanteras konfidentiellt. Enkäten tar 2-3 minuter att besvara.

Du har även en chans att vinna ett presentkort på NK till ett värde av 500kr.

Vid eventuella frågor kopplat till enkäten kan du höra av dig till Gusholjab@student.gu.se eller Gushedbbe@student.gu.se

//Benjamin Hedberg & Jacob Holm

Fråga 1

Vilken utbildning läser du?

- a) Ekonomi
- b) Juridik
- c) Logistik
- d) Samhällsvetenskaplig miljövetare
- e) Samhällsanalys
- f) Fristående kurser

Fråga 2

Kön?

- a) Ickebinär
- b) Kvinna
- c) Man
- d) Vill inte ange

Fråga 3

Vilket studieår är du inne på?

- a) 1
- b) 2
- c) 3
- d) 4
- e) 5

Fråga 4

Hur gammal är du?

- a) under 25
- b) 25 eller äldre

Fråga 5

Vad har du för genomsnittlig disponibel månadsinkomst? (kr)

- a) 0 till 5 000
- b) 5 000 till 10 000
- c) 10 000 till 15 000
- d) 15 000 till 20 000
- e) Över 20 000

Fråga 6

Civilstånd?

- a) Singel
- b) I ett förhållande
- c) Sambo
- d) Ensamstående med barn
- e) Familj med barn

Fråga 7

Har dina sparpreferenser ändrats efter att du påbörjade din utbildning?

T.ex. Sparar du mer i aktier än innan du började studera

- a) Ja

- b) Nej

Fråga 8

Har tidigare erfarenheter påverkat hur du investerar idag?

- Ja
- Nej
- Har inga preferenser

Fråga 9

Hur ofta tar du till dig ny information om olika finansiella värdepapper? Exempel på att ta till sig information är genom att läsa nyheter och årsredovisningar.

1 innebär att du aldrig tar till dig information. 2 innebär att du tar till dig information några få gånger per år. 3 innebär att du tar till dig information minst en gång i månaden. 4 innebär att du tar till dig information minst en gång i veckan. 5 innebär att du tar till dig information dagligen.

- a) 1
- b) 2
- c) 3
- d) 4
- e) 5

Fråga 10

Vilken av följande portföljer hade du föredragit att investera i?

Exempel på låg-risk investeringar är sparkonto och index fonder. Medium-risk investeringar är exempelvis blandfonder, enskilda aktier med låg risk eller stora aktieportföljer. Högrisk investeringar är exempelvis aktiefonder och enskilda eller få (2-4 aktier) aktier med hög risk.

- a) 30% låg-risk investeringar, 40% medium-risk investeringar och 30% högrisk investeringar
- b) 70% låg-risk investeringar, 20% medium-risk investeringar och 10% högrisk investeringar
- c) 10% låg-risk investeringar, 20% medium-risk investeringar och 70% högrisk investeringar

Fråga 11

I en slantsingling du har möjligheten att delta i kan du antingen vinna 500 kr eller förlora 500 kr. Väljer du att delta?

- a) Ja
- b) Nej

Fråga 12

Vilket påstående stämmer in på dig?

- a) Jag föredrar en hög risk, med en eventuell hög avkastning
- b) Jag föredrar en låg risk, med en garanterad avkastning
- c) Risken spelar ingen roll, jag bryr mig bara om avkastningen

Fråga 13

Hur många aktier föredrar du att inneha i din portfölj?

- a) 0 aktier
- b) 1-5 aktier
- c) 5-10 aktier
- d) +10 aktier

Fråga 14

Hur sprider du ut dina investeringar?

- a) Investerar på flera marknader
- b) Investerar på få marknader
- c) Investerar på en marknad
- d) Investerar inte alls

Fråga 15

Hur aktivt handlar du med värdepapper?

1 innebär att du aldrig handlar med värdepapper. 2 innebär att du handlar ett par gånger per år. 3 innebär att du handlar minst en gång i månaden. 4 innebär att du handlar minst en gång i veckan. 5 innebär att du handlar dagligen.

- a) 1
- b) 2
- c) 3
- d) 4

bligationer											
Warranter											
Optioner											
Sparkonto											

Fråga 18

Vilken-/Vilka sparformer föredrar du att spara i på följande tidshorisonter?

Tidshorison t/sparform	Aktier	Indexfonder	Räntefonder	Blandfonder	Hedgefonder	Aktiefonder	Statsobligationer	Företagsobligationer	Warranter	Optioner	Sparkonto
0-1 år											
1-5 år											
5-10 år											
+ 10 år											

Fråga 19

Ange din mejladress om du vill ha möjlighet att vinna ett presentkort på NK värt 500 kr

Skriv din mejladress här

Bilaga 2: Data som ej använts i rapporten som insamlades genom enkäten

(Fråga 7, 8 och 9)

Sammanställning enkätundersökning	Frekvens	Procent (%)
Har dina sparpreferenser ändrats efter att du påbörjade din utbildning?		
Ja	146	59,6%
Nej	99	40,4%
Har tidigare erfarenheter påverkat hur du investerar idag?		
Ja	172	70,2%
Nej	41	16,7%
Har inga erfarenheter	32	13,1%
Hur ofta tar du till dig ny information om olika finansiella värdepapper? Exempel på att ta till sig information är genom att läsa nyheter och årsredovisningar.		
1	28	11,4%
2	71	29,0%
3	60	24,5%
4	48	19,6%
5	38	15,5%

Fråga 10 (Svar för kategorierna med låg svarsfrekvens: ickebinär, blank och familj med barn)

	%Låg-risk portfölj 32% n=79		%Medel-risk portfölj 47% n=114		%Hög-risk portfölj 21% n=52	
Kön						
Ickebinär	50,00%	1	50,00%	1	0%	0
Blank	0%	0	100%	1	0%	0
Civilstånd						
Familj med barn	37,5%	3	37,5%	3	25,0%	2

Fråga 16

Konstruera en portfölj utifrån följande sparformer. Portföljen ska uppgå till EXAKT 100%.

Sparform/andel i portfölj	Sparform/andel i portfölj						Svarsfrekvens i heltal, n=245				
	0%	10%	20%	30%	40%	50%	60%	70%	80%	90%	100%
Aktier	29	26	82	40	17	16	6	22	5	0	2
Indexfonder	76	35	57	28	21	12	6	7	0	0	2
Blandfonder	154	36	34	8	9	0	3	0	0	0	0
Räntefonder	174	43	20	6	0	0	0	0	0	0	0
Hedgefonder	207	25	8	4	0	0	0	0	0	0	0
Aktiefonder	84	27	66	31	14	10	7	3	3	0	0
Statsobligationer	219	17	4	0	3	0	0	0	0	0	0
Företagsobligationer	221	11	11	0	0	0	0	0	0	0	0
Warranter	234	5	0	3	0	0	0	0	0	0	0
Optioner	214	12	15	3	0	0	0	0	0	0	0
Sparkonto	95	58	55	16	6	6	3	0	0	2	2

Fråga 17

Vilken-/Vilka sparformer föredrar du att spara i på följande tidshorisonter?

	Svarsfrekvens i heltal, n=245										
	Aktier	Indexfonder	Räntefonder	Blandfonder	Hedgefonder	Aktiefonder	Statsobligationer	Företagsobli	Warranter	Optioner	Sparkonto
1 år	108	28	38	18	28	21	23	24	42	46	87
1-5 år	137	64	34	48	36	60	19	26	13	12	44
5-10 år	91	85	40	55	30	96	26	26	16	16	28
10 år till pensio	81	112	59	54	18	72	34	18	14	15	60